

*Katolícky
mesačník*

12

1989

Sviečka je nepatrná vec.

Ale jedna sviečka môže zapáliť druhú.

Tu vidno, ako sa jej vlastné svetlo šíri,
keď poskytlo plameň druhej sviečke.

I ty si také svetlo.

Svetlo je schopnosť rozptýliť tmu.

I ty máš schopnosť potlačiť tmu zábleskom svetla,

ktoré sa rodí, keď jedna myseľ osvieti druhú,

keď jedno srdce zapáli druhé srdce,

keď človek posilní človeka.

A plameň v tvojom vnútri sa rozžiari

v okamžiku, keď zapáliš ďalší.

Od samého počiatku histórie ľudstva

snažili sa deti temnoty

udusiť plameň, ktorý šíril svetlo od človeka k človeku.

Od samého počiatku dejín sa veľkí i malí diktátori

snažili násilím uvrhnúť ľudstvo do tmy,

aby človek k človeku nenašiel cestu.

Ale nakoniec všetci prehrali.

Lebo vždycky niekde na svete zostal plamienok svetla,

aby sa potom rozhorel najjasnejšie tam,

kde je najväčšia tma,

plamienok svetla, ktorý vznikol už vtedy,

keď Boh stvoril svet.

" ... lebo sa pokryješ svetlom ako odevom ..."

A vždycky slobodní zostali slobodní,

keď vzdorovali tým,

ktorí chceli v nich udusiť plameň voľnosti, lásky a pravdy.

Aby sme plnili svoj každodenný podiel na šírení svetla,

nesmieme zabúdať,

že sviečka sama o sebe je nepatrná vec,

že človek sám o sebe je nepatrná vec,

že i národ sám o sebe je nepatrná vec.

Keď budeme na toto pamätať,

pochopíme, že je niečo nezastupiteľnejšie

než naša nepostrádateľnosť pre druhých:

je to ich nepostrádateľnosť pre nás.

Nemôžeme dúfať -

ako jedinci i ako národy -

že vydáme zo seba to najlepšie,

keď nepomôžeme svojim blížnym,

aby oni odovzdali čo je najlepšie v nich.

Byť silný

znamená slúžiť.

" ... toto svetlo teraz zažíhame ..."

S týmito slovami na perách rozsvetľujeme vianočné sviece

vo svojich domovoch i vo svojich srdciach,

aby pripomenuli večný svetelný most,

ktorý sa klenie od samotného stvorenia,

aby prežiaril ducha slobodných, plnoprávných ľudí.

I ty si najsilnejší, pokiaľ slúžiš.

SVÄTÁ NOC

/Z diela K. Rahnera "Gott selber ist erlöstend"/

V týchto dňoch - ako každého roku - všade sa bude hovoriť o „Svätej noci“, o Vianociach a všade budú spievať: „Tichá noc, svätá noc ...“.

Tento spôsob reči je len ozvenou liturgie, ktorá v noci začne svätiť mystérium Narodenia Pána, ako aj jeho zmŕtvychvstanie - a túto noc nazýva „nox sacratissima“ - presvätá noc. Zjavenie Pána, je noc Nanebovstúpenie a Turíce sú sviatkami dňa. Na Vianoce a na Veľkú noc tým časom, do ktorého vstupuje božské tajomstvo spásy. Že je to tak na Vianoce, to by sa mohlo vysvetliť aj cudnou skrytosťou, ktorá má patriť k narodeniu človeka. Že sú však Veľká noc a Vianoce sväte noci, naznačuje, že touto svätou nočnou slávnosťou ide viac než len o cudnú skrytosť začiatku jedného ľudského života; to poukazuje na to, že dačo spoločné obklopuje obidva sviatky.

Spoločne sú tieto dva sviatky začiatkom nášho vykúpenia, spoločne sľubujú onen deň, ktorý s vierou očakávame. Lebo obidva znamenajú začiatok víťazstva večného Dňa, víťazstva nového Začiatku, preto sú obidva sviatkami presvätej noci. A či to nebola noc, keď prišiel do „s v o j h o“ vlastníctva - do tmavej maštale sveta naplneného nebeským spevom? /Lk 2, 8/. Naša noc je schopná stať sa svätou nocou... Táto noc nie je sama od seba svätou nocou; sama od seba je úbohú tmou, ktorej by sme krivdili, keby sme jej prázdnotu chceli proklamovať na skrytú plnosť. Naša noc /od vnútornej až po vonkajšiu/ smeruje k tomu, aby sa stala svätou, lebo on sa narodil, Otcov Syn a Jeho Slovo, ktoré je nadčasové a nadzemské. Lebo on, ktorý sa narodil v nočnom čase, svojím pôvodom nie je dieťaťom doby, dňa ani noci. Svätou sa môže stať každá noc, lebo on sa narodil do našej noci a tým ju naplnil všetkými predpovedami a zázrakmi; lebo Boh omilostil úbohú tmavú noc a urobil ju osudnou pre svoj vlastný deň svetla bez večera. Tým a len skrze to je tá noc príslubom skutočného dňa, len preto je dňom, ktorý prichádza - ten čas, v ktorom sa svetlo zdá tmavým, lebo v svojej plnosti je ešte nevýslovne blízko pri nej.

Dejiny spásy - ako ich kresťanstvo pozná, nie sú len vysvetlením prírody, ktorá by aj nezávisle od takého výkladu bola takou, ale aj samého vzniku tejto prirodzenosti /od najvnútornejšej až po zovňajšiu/ k tomu, čo len veriaci môže o nej vedieť, lebo len on vie, že i príroda je zahrnutá do poriadku spásy ... A preto smie veriaci, a vlastne len on vidieť v každej noci príslúbenie a prirovnanie svätej vianočnej noci.

V tejto jednej noci je vykúpená a posvätená každá noc. Niet viac tmy na tomto svete, ktorá by sa nemohla stať lonom večného Svetla. Už niet viac očí, ktoré, keď sa /pri smrti/ zatvoria, by sa nemohli otvoriť väčšiemu /večnému/ Svetlu. Už niet viac zániku do bezduchej tmy, ktorý by nemohol byť požehnaný, aby nemohol priniesť ovocie večného Východu/Svitania/...

My smieme chváliť i noc a vyznať, že aj ona patrí Bohu /Ž 73,16/, a povedať, že očami viery v nej už vidíme večné Svetlo, a že naše uši počujú nebeský spev, ktorý ju naplnia. Ale keď tak činíme, robme to ako triezvo bedliaci, čo vedia, že Boh prišiel do našej noci, aby nás vyviedol do svojho večného Dňa. Svätá noc sa slávi ako začiatok toho dňa, ktorého Slnko nikdy nezapaadne. Preto môže kresťan túto noc sláviť ako svätú, lebo je dieťaťom dňa /synom svetla/. Do tmy smie bez zvrátenia vlastnej bytosti len ten hľadiť, kto vie, že sa noc už definitívne blíži ku koncu. Kresťan sa neopája sladkým jedom morbidnej nočnosti; s odvahou viery kráča cez noc, ktorú stvoril Boh; On ju aj premenil, lebo dal vzniknúť Vianociam. My triezvo bedlíme v tejto noci /sveta/ ako betlehemskí pastieri. My ticho a samozrejme konáme každodenné povinnosti, ako oni v noci. Potom aj my budeme v noci počuť posolstvo svetla, Tam už nebude viac noci /Zjv 21, 25/, lebo tu sa noc stala svätou nocou. Preto smieme sláviť Vianoce a chváliť tú noc: „Tichá noc, svätá noc...“

DRAHÍ ČITATELIA, BRATIA A SESTRY V KRISTU,

prežívame dni plné radostných a nečakane rýchlych zmien k lepšiemu. Sme plní vďačnosti voči Bohu, znovu sme sa presvedčili, že je pravdivé porekadlo "Božie mlyny melú pomaly, ale isto." Sme ale tiež plní vďačnosti a obdivu voči našim vysokoškolákovi a našim hercom, ktorí prví dali do chodu túto reťazovú reakciu.

Ale ešte viac sme nadšení a hrdí na predstaviteľov našej cirkvi za to, že pohotovo, odvážne i múdro reagovali na novú situáciu. +ste ste počuli alebo čítali ich vyhlásenia, ale pre istotu a pre dokumentáciu ich aj tu publikujeme. Sú to:

- vyhlásenie kardinála Františka Tomáška z 21.nov.1989,
- vyhlásenie arcibiskupa Jána Sokola z 22.nov.1989,
- vyhlásenie arcibiskupa Jána Sokola z 26.nov.1989. Keďže v tomto vyhlásení náš arcibiskup nás vyzýva podporiť iniciatívu "Verejná nosť proti násiliu", uverejňujeme aj spoločné vyhlásenie iniciatívy "Verejná nosť proti násiliu" a Koordinačného výboru slovenských vysokých škôl z 23.nov.1989.

V čase, keď sa obočianska spoločnosť očisťuje od neschopných a často nemorálnych predstaviteľov moci, myslíme, že je tu čas, aby aj v cirkvi na Slovensku odišli z vplyvných kľúčových miest tí jej neposlušní synovia - protagonisti zakázanej organizácie Pacem in terris - ktorí boli do týchto kľúčových miest dosadení štátnou mocou za to, že boli ochotní robiť jej reklamu, že podávali svetu nepravdivý obraz o údajnej náboženskej slobode u nás, a že spolupracovali s ateizátormi na udúšaní náboženského života u nás.

Veríme, že aj "Katolícke noviny" sa v tomto zmysle očistia a stanú sa ozaj katolíckymi; potom však skončí supľujúca úloha "Katolíckeho mesačníka", a preto pravdepodobne toto je posledné číslo "Katolíckeho mesačníka". Články, ktoré nie sú iba krátkodobou aktuálne a ktoré sme zaraďovali do tretej časti Katolíckeho mesačníka "K štúdiu", mohli by v budúcnosti autori resp.prekladatelia ponúknuť redakcii samizdatu "Náboženstvo a súčasnosť", ktorý iste ešte bude ďalej vychádzať. Pokiaľ bude treba rýchlo rozšíriť nejaké aktuálne informácie, dostanú ich všetci, ktorí pracujú v "Laickom apoštolskom hnutí" a cez nich ďalší.

Pokiaľ sme sondovali ohlasy, "Katolícky mesačník" vraj sa tešil obľube u vás. Ďakujeme vám za to a želáme vám aj sebe, aby v novej situácii, ktorá prichádza, sa plne rozvinula aj katolícka periodická tlač!

Redakcia KM

Poznámka k obsahu 12.čísła:

Za posledný mesiac sa odohrali významné udalosti, o ktorých podrobnejšie nepíšeme:

- slávnosti kanonizácie Anežky Českej v Ríme 11.-13.nov.1989. Stručne o nich píše slovenské KN č.48 z 26.nov. a podrobnejšie české KN 48.
- V dňoch 13.a 14.nov. sa konal v Bratislave proces proti 4 slovenským demokratom. Prof.PhDr.M.Kusý CSc. bol odsúdený na 8 mesiacov podmienene, A.Selecký, H.Ponická a Dr.V.Maňák CSc.boli oslobodení.
- V dňoch 22. a 23.nov.1989 bol súdený JUDr.Ján Čarnogurský. Senát ho uznal nevinným, prokurátor sa odvolal, ale rozhodnutím prezidenta republiky bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie a 25.nov.1989 bol z väzenia prepustený.

LIST KARDINÁLA TOMÁŠKA VŠETKÉMU ĽUDU ČESKOSLOVENSKA

Drahí spoluobčania!

Obraciam sa na vás niekoľko hodín po návrate z Ríma, kde som sa zúčastnil kanonizácie našej Anežky Přemyslovny. Ona, kráľovská dcéra, síce odišla do ústrania kláštora z lásky k Bohu a k blížnemu, ale neprestala byť so svojím ľudom v jeho sláve aj v ponížení.

Ani mne nemôže byť cudzí osud môjho národa a všetkých obyvateľov nášho štátu. Nesmiem mlčať vo chvíli, keď ste sa zjednotili k mohutnému protestu proti bezpráviu páchanému na vás po štyri desaťročia. Nie je možné mať dôveru v také vedenie štátu, ktoré nie je ochotné hovoriť pravdu a krajine s tisícročnou štátnou tradíciou upiera práva a slobody považované za normálne v celkom nových štátoch tretieho sveta.

Našu spoločnú situáciu chcem osvetliť skúsenosťou katolíckej cirkvi u nás. Jej menom adresované sťažnosti a žiadosti boli povýšene ignorované. Až keď katolícky ľud v státisícoch pozdvihol svoj hlas na Velehrade v roku 1985 a petíciou z minulého roku, došlo k nepatrným krokom. Na moje vlnajúce ponuky k dialógu reagoval pán prezident iba pred pol rokom, ale v skutočnosti došlo len k bezvýznamným gestám. Cirkev zostáva naďalej v područí štátnej moci podľa vnútenej právnej úpravy z doby stalinizmu. Biskupi v správe svojej diecézy úplne závisia na štátnych úradoch a rozhodujúce slovo má štátna bezpečnosť. Zasedania biskupov a kňazov sa umŕtvujú prítomnosťou štátnych činiteľov. V ovzduší neslobody sa ťažko dýcha dospelým veriacim, ich deťom a osobitne mladým kresťanom. Sľubujú nám, že nová zákonná úprava o postavení cirkvi bude v súlade s medzinárodnými normami o občianskych slobodách. Ale ani slovo o tom, že sa vládnuca strana vzdáva programu postupnej likvidácie viery. Týmto ľudom sa nedá veriť.

Rovnako neblahá je situácia v ostatných sférach spoločenského života: Vo vede, v kultúre, v informáciách, v sociálnom, občianskom a politickom dianí. Zo západu aj z východu sme obklopení krajinami, ktoré v minulosti alebo v súčasnosti rozbili mreže totalitných systémov. Ani my už nesmieme čakať. Je potrebné konať. Potrebujeme demokratickú vládu, pretože ináč nedokážeme zadržať hroziacu ekologickú katastrofu a ďalšie zlá. Musia slobodne vystúpiť všetci, ktorí nám majú čo povedať. Aby sme si slobodnou voľbou vybrali vládu pre nás, nie proti nám. Práve teraz sme všetci povolani k zodpovednosti za prítomnosť i budúcnosť nás i našich detí. Sme s vami, priatelia, ktorí voláte po spravodlivosti pre všetkých.

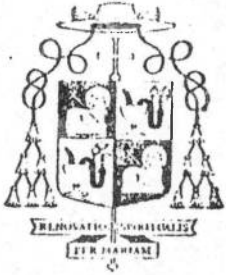
S vďakou a úctou sa obraciam osobitne na obeť súrového násillia. O vás platí Kristovoslovo: "Blahoslavení sú tí, ktorí hladujú a smädia po spravodlivosti, lebo budú nasýtení" /Mt 5,6/. Požiadavka potrestania vinníkov je celkom spravodlivá. Prosím len, aby ste naďalej šli cestou nenásillia. Bojujme za dobro dobrými prostriedkami. Na našich utláčateľoch vidíme, aké krátkodoché sú víťazstvá zloby, nenávisti, pomstychtivosti, bezohľadnosti, spupnosti.

Aj vás chcem osloviť, moji katolícki bratia a sestry, spolu s väčšími kňazmi. V tejto osudovej hodine našich dejín nesmie zostať stranou nikto z vás. Znova pozdvihnite hlas, tento raz v jednote s ostatnými občanmi, Čechmi, Slováckmi i príslušníkmi ďalších národností, veriacimi aj neveriacimi. Právo na vieru sa nedá oddeliť od ostatných demokratických práv. Sloboda je nedeliteľná.

Končím slovami, ktoré zazneli kedysi v našich dejinách: S Božou pomocou naše osudy sú v našich rukách.

V Prahe 21.nov.1989

František kardinál Tomášek
arcibiskup pražský a prímás český

Ľuďom dobrej vôle na Slovensku !

Nadišiel vrcholný čas, kedy treba riešiť problémy, ktoré sa nahromadili za posledných štyridsať rokov v našom verejnom živote.

Ja sám som svedkom mnohých uistení zo strany vládnych orgánov, že sa situácia a tak deformujúce zákony z 50 - tých rokov budú riešiť v krátkom čase, ale vždy ostalo len pri sľuboch, odďaľovaciích manévroch alebo len nepatrných úpravách.

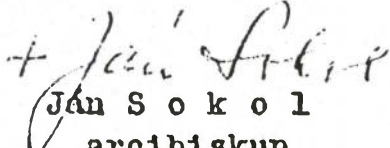
Verte mi, že s veľkou bolesťou som konštatoval hrubé násilie našich bezpečnostných zložiek vykonané na pokojamilovných veriacich ľuďoch dňa 25.marca 1988 v Bratislave a na mladých občanoch nášho štátu dňa 17.novembra 1989 v Prahe.

Pripájam sa k protestu ľudu Československa i mnohých vysokých činiteľov u nás i na celom svete proti takémuto hrubému násiliu, pošliapaniu ľudskej dôstojnosti a porušovaniu základných ľudských práv. Rád by som bol, aby na čele nášho štátu a vo všetkých stupňoch štátneho aparátu stáli takí ľudia, ktorí by nepripustili v budúcnosti podobnú svojvôľu bezpečnostných orgánov a ich nadriadených.

Kleť by na čele nášho ľudu boli ľudia skutočne slobodne a demokraticky zvolení, ktorí by u nás znovu nastolili slobodu človeka, jeho prejavu, presvedčenia či politického, či náboženského a zrušili kuit násilia, strachu a bezprávia, čoho sme všetci doteraz boli svedkami.

Prosím našich veriacich, aby sa spolu so mnou modlili za pokojamilovný vývoj u nás, aby už raz bol koniec násiliu, bezpráviu a lži.

V Trnave dňa 22.XI.1989

Ján S o k o l
arcibiskup
metropolita Slovenska

VŠETKÝM ĽUĎOM DOBREJ VÔLE

Pozdravujem Vás, milí spoluobčania, zhromaždení v Bratislave a na celom Slovensku, ba v celej republike!

Predovšetkým vyzývam všetkých kresťanov katolíkov, aby podporili úsilie iniciatívy "Verejnosť proti násiliu", pretože tento program zodpovedá zásadám kresťanskej morálky.

Cirkev sa neviaže na žiadny konkrétny politický systém, ale od každého požaduje, aby slúžil človeku, zabezpečoval mu duchovné a materiálne dobré a umožňoval Cirkvi plniť jej poslanie.

Dnes sme sa modlili za to, aby sme všetci a každý z nás našli v sebe dost odpustenia za fyzicky i morálne zmarené životy, za utrpenie jednotlivcov i spoločností, za zmarenie materiálnych, morálnych a kultúrnych hodnôt v uplynulom období.

Modlili sme sa tiež za to, aby sme my kresťania v nastávajúcom období odovzdali svojim spoluobčanom a svetu čo najviac z bohatstva Kristovho radostného posolstva.

V Trnave 26. 11. 1989

Ján Sokol

arcibiskup, metropolita

Pozn.red.: Okrem dvoch úmyslov uvedených v liste O. arcibiskupa odznela v Trnave v rámci pobožnosti 26. nov. o 15. hod. ešte prosba:

- "Aby táto spoločnosť našla východisko z tejto situácie v porozumení a bratskej láske",

a záverečná modlitba:

"Pane, chráň nás od pokušenia považovať túto situáciu za vlastné dielo. Je to pre nás dar Boží, dar Kráľa časov, daný nám na orodovanie Panny Márie, je to plnenie fatimského prísľubu."

SPOLUOBČANIA!

Bezprostrednou príčinou terajšej krízovej situácie bol policajný zásah v Prahe proti pokojnej študentskej manifestácii. Tento zásah ukázal, že napriek pekným rečiam nie sú naši predstavitelia schopní riešiť nahromadené problémy - iba mlátiť tých, čo im ich pripomínajú!

V tejto republike sa keď y s i poctivo pracovalo. V tejto republike ľudia mali úctu k majstrom, k vedúcemu, k lekárovi, k učiteľovi - každé zamestnanie malo svoju dôstojnosť. Táto republika patrila medzi popredné štáty Európy a sveta. To všetko sa už stratilo..

D n e s sa dožívame o 3-4 roky menej ako ľudia v porovnateľných krajinách. Zvýšila sa kojená úmrtnosť, rastie chorobnosť (choroby srdca, rakovina), prudko stúpa množstvo detských alergii - to všetko z nášho zlého životného prostredia, zlej stravy, z rozčuľovania, skrátka zo zlého života. Naše platy často nesúvisia s tým ako robíme, preto sa ani mnohí neusilujeme pracovať lepšie - nik nám to neuzná, ani nezaplatí. Nie div, že naše výrobky už nechcú kupovať ani v rozvojových krajinách! Na všetky tieto a mnohé ďalšie nedostatky a problémy, ktoré dobre poznáme z každodenného života vedci už niekoľko rokov upozorňujú, ale zodpovední ich nepočujú a pred ľuďmi tieto fakty zatajujú!

Na v i n e je - presne tak ako to bolo v ZSSR, Maďarsku, Poľsku, Bulharsku, NDR - zle fungujúci politický systém. Štát je len nefungujúci podnik vo veľkom: s neschopným vedením, so zbytočnými predpismi, ale aj s tisíckami schopných ľudí, ktorých však nik nevie a nechce využiť. Tu tú situáciu vyriešia naozaj len základné zmeny - a keďže u nás je všetko previazané politikou, musí sa začať od základných politických zmien.

E š t e m á m e š a n c u. Prognostici tvrdia, že do desiatich rokov môžeme dobehnúť také krajiny ako Rakúsko či Fínsko. Výsledky dobre zorganizovanej práce pocíti každý na zvýšení životnej úrovne. Treba však predovšetkým žiadať odstúpenie neshopného vedenia: vo vláde, v podnikoch, závodoch, školách. Tí však nie sú z tých, čo odstupujú dobrovoľne. Ostal nám posledný spôsob, ako ich prinútiť vypočuť si našu vôľu - generálny štrajk.

A k ý j e z m y s e l š t r a j k u? Nechceme od vás, aby ste dlhodobo nepracovali, nechceme ohroziť vaše príjmy, nechceme ohroziť národné hospodárstvo ani chod života. Dňa 27.11.1989 zastavte prácu iba na dve hodiny (od 12:00 do 14:00) - ak to urobia všetci pracujúci, dajú tým jasne najavo, že tento štát patrí im!

Zdravotníctvo, energetika, dôležité služby prácu neprerušia - zvolia si iné vhodné formy protestu. Organizujte štrajkové výbory, ktoré začiatok a koniec štrajku prispôbia - v rámci určeného časového limitu - tak, aby to neohrozilo výrobu. Kde sa štrajkové výbory neorganizujú, pracujúci si zvolia formu štrajku individuálne.

N e c h c e m e p o m s t u, n e n á v i s ť, n e z n á š a n l i v o s ť! Každý môže odísť dôstojne, každý nech robí lakú prácu, na ktorú sľadí. Teraz nastal čas, aby sme vzali svoje záležitosti do vlastných rúk. Získame si úctu potomstva!

Verejnosc' proti násiliu
Koordinačný výbor slovenských vysokých škôl
23. 11. 1989

... uvedomujem si rozdiel vo svojom uvažovaní doma a tu. Vtedy aj teraz uvažujem o silách, ktoré okolo nás pôsobia a ako sa v nich vyznať. Ale doma stále ešte mala v uvažovaní veľký podiel akademická zložka, kým tu má najväčší podiel osobná angažovanosť. Hoci teraz je uvažovanie vlastne viac, v skutočnosti je teraz menej teórie a viac praxe. Teória aj prax aj tu obsahujú dve zložky: pragmatická voľba taktiky s najväčšou šancou na úspech a principiálne zotrvávanie na niektorých postojoch, ktorých sa nemožno vzdať, aj keby pragmatické vyhliadky na úspech boli minimálne. Práve čítanie v Starom zákone poskytuje množstvo príkladov, ako sa obe zložky miešajú a ako žiadnu z nich nemožno opomenúť. Myslím, že moja terajšia pozícia je celkom vyhovujúca z oboch hľadísk a zatiaľ si ju chcem podržať.

Jedno tu vystupuje veľmi výrazne do popredia - dôležitosť rodinných pút. Vidím to nielen na sebe, ale aj okolo seba, pokiaľ dovidím. Zdanlivé maličkosti - listy, balíčky, intervencie u advokátov, to všetko vytvára zázemie, ktoré tu pomáha udržať si duševnú rovnováhu a poskytuje aj praktickú pomoc. Pred rokmi bol na Gumonke veľký nápis: Pracovný kolektív - základná bunka socialistickej spoločnosti. Smiešne. Nech si socialistická spoločnosť nechá ako základnú bunku pracovný kolektív, my si ponecháme rodinu. Často myslím na vás všetkých aj na každého jednotlivo, čo robíte, ako sa máte. Aspoň ma to odpúta od politiky. Hreje ma, že aj vy na mňa myslíte. Dostal som kartu z 27.8. od nedeľného obeda, iba nálepka neprešla cenzúrou, preto už viac nelepíte nálepky na karty a listy.

Sem-tam si prečítam aj knihu z tunajšej knižnice, naposledy Krakatit od Karla Čapka. Ibaže posledné strany z knihy boli vytrhnuté, takže neviem, ako to skončilo. Naposledy vyletela do vzduchu továreň v Grottop. Dočítam si to až niekedy doma. Po večeri hrávame dámu. Vylepšujem sa a občas už aj vyhrám nad svojím partnerom. Proti vám by som si trúfal aj na simultánku. Mám už Pakty o ľudských právach a pomaly si začínam pripravovať obhajobu. ...

Končím 14. 9. Je to práve mesiac, čo táto kauza začala. Dnes som si prečítal časť zo zhromaždených materiálov. Nič moc. Ďalší vývoj bude symptomatický pre situáciu v republike aj vo svete. Od vývoja v tejto kauze sa bude dať do určitej miery usudzovať, aký je pomer síl v republike aj vo svete. Uvidíme. Prečítal som si tiež, komu prideliť náš telefón aj ako si tam voľala. Hovorilo sa o návšteve, ktorá je veľmi reálna už budúci týždeň. Asi budeme ešte skôr hovoriť, než si prečítate tento list. Chvála Bohu! Teším sa už na stretnutie a s dôverou očakávam aj ďalší vývoj. Dostávam sem pohľadnice od známych aj neznámych. Všetkým ďakujem, tu to má všetko význam. ...

Doručené 21. 9. 89

POSLEDNÍ SLOVO, ..., CHYBA!

Po úderu proti nezávislé slovenské inteligenci sľadaly úřady a-si velmi brzy, že se jim do záměru vloudila chyba. Pět obviněných reprezentovalo všechny slovenské národní tradice i všechno současné živé myšlení. Zdánlivě spojily těch pět podpisy pod květinovou výzvu k 21. srpnu. Byla to jen náhoda, pětice signatářů představovala již předtím "koaliční" jednotu nezávislých aktivit na Slovensku, všichni obvinění jsou členy hnutí za občanskou svobodu, podepsali Několik vět a každý z nich má svůj podíl na historických začátcích života v pravdě.

Úder proti všemu živému myšlení se zákonitě projevil v šíři protestu a solidarity s pronásledovanými, která je na Slovensku v posledních dvaceti letech naprosto ojedinělá. V tomto protestu se spojili Alexander Dubček i biskup Korec, katoličtí kněží i představitelé nové generace slovenské inteligence, umělci, spisovatelé a lidé nejrůznějších zaměstnání a zkušeností. Na mou adresu přišly dopisy z dráve "mrtvých" míst Slovenska. Podepsali se ti, kteří předtím váhali nad texty občanských iniciativ. Veznění konkrétních lidí zasahuje svědomí hlouběji než pouhá slova.

Pocit chyby mezitím narůstal a ti, kteří v pozadí režírují takové údery, usoudili, že je ideologicky neefektivní mít před československou veřejností a před veřejností světovou ve vězení v sousedních celách Mira Kusého i Jána Čarnogurského. Již déle se proslýchalo, že se pracuje na nápravě chyby. Po sedmi týdnech vazby byl propuštěn Miro Kusý a mně spadlo se srdce půl velikého kamene. Avšak už když jsem slyšel o projevech podivné soudní nerozhodnosti v případě Jána Čarnogurského, tušil jsem, že se naplňuje nekalý záměr. V pondělí o 10. soud odmítl Čarnogurského propustit. Mirova radost z domácího prostředí je, jak vím, jen poloviční. Jano vzkázal, že je šťasten, těžko by pry' snášel situaci opačnou. Studuje v cele i nadále bibli.

S mírou hypotetického provinění nemá rozdílné rozhodnutí soudu nic společného. Prodloužení vazby je kádrovým zhodnocením Jána Čarnogurského. Byl ponechán ve vězení, protože je katolík /na truc Mazowieckému/, protože je filozoficky i politicky křesťansko-demokraticky orientován, protože z toho nedělá tajemství a protože je odhodlán myšlení tohoto typu na Slovensku kultivovat. Ke křesťansko-demokratickému partnerovi jeho lidského typu by si ovšem moc mohla gratulovat, protože neznám jiného muže této orientace, který by nad něho vynikal vzděláním, tolerancí a ochotou k jakémukoliv dialogu.

Byl vyslán signál nepřátelství k nejpočetnější vrstvě národa. A to byla další chyba, protože si nedovedu představit demokratickou budoucnost Slovenska bez křesťansko-demokratického zastoupení.

Možná šlo také o pokus rozdělit solidaritu. Zač bychom však stáli, kdybychom připustili dělitelnost svobody a lidských práv? Předpokládat to, to byla další chyba.

Milan Šimečka

LIST Z VALAŠSKÉHO MEZIRÍČÍ

Val.Meziříčí 27.7.1989

Milí priatelia,

v KO č. 13, článku "Křesťan a politika", informuje Dr. Radomír Malý o panelovej diskusii v Brne. Na pretras sa dostala i otázka členstva mladých veriaciach vSZM. Citujem: "Menšina hájila odmietavé stanovisko, väčšina však zastávala názor, že vstup do SZM by mal křesťan voliť ako núdzové riešenie za predpokladu, že nie je daná iná možnosť iného i neoficiálneho spoločenstva mladých ľudí a dostupná organizácia SZM je záujmovým spoločenstvom s cieľom športovného, kultúrneho a iného využitia s absenciou politickeho obsahu." Koniec citátu.

Zdá sa, že tu je koreň nedorozumení, prečo sa tak zdĺhavo prebúdžeme z letargie a tak ťažkopádne rozhybaveme hladinu širších vrstiev v zápase o hodnoty. Naznačené "núdzové riešenia" podlamujú naše sily, trieštia ich a oddalujú dosiahnutie cieľa. Či sme sa dost nepoučili z nedávnej minulosti?

V počiatkoch organizácie kňazov Mierové hnutie katolíckeho duchovenstva sám Otec kardinál Trochta, ktorého si všetci veľmi vážine, súhlasil s tým, aby do neho vstúpili kňazi hromadne, s cieľom vytvoriť podmienky a atmosféru kňazstvu a Cirkvi priaznivú. Čas ukázal, ako neblahý to bol postup. Túto organizáciu, premenovanú po roku 1968 na "Pacem in terris" /PIT/ sa podarilo dnes, oprostenu od Cirkvi, tak zneužiť, ako to vtedy nikto nepredpokladal. PIT je dnes nástrojom ateistickej štátnej správy, Svätým stolcom zakázaný, avšak navzdory zákazu a jasnej vysvetľujúcej smernici trvá ako bolestný vred na tele Cirkvi v našej zemi, akoklin vrazený medzi Cirkev a štát. Divíme sa, prečo sa tak vlečie jednanie o obsadenie stolcov biskupov? Ateistická štátna správa stavia protikandidátov! Odkiaľ ich vzala? No predsa z kňazskej organizácie PIT! Jej členov považuje za "svojích ľudí" - i keď vďaka Bohu nedá sa to povedať o všetkých.

Ako zle sa počúva dôvod kňazov, že ich vstup do PIT-u bol "núdzovým riešením". Pravdepodobnejším dôvodom, dôvodom zastieraným bol strachom túžba "mať od nich pokoj" alebo i osobný prospech. Tvrdenie, že v PITE možno viac pre Cirkev i ľud vykonať alebo dokonca, že touto kolaboráciou zachránajú Cirkev u nás, je prinajmenšom podivné. Čože by Svätý stolec zakázal organizáciu PIT, keby bola Cirkvi prospešná alebo aspon neškodná?

Ak budeme prehliadať členstvo mladých veriacich v SZM pre možnosť kultúrneho, športového a iného vyžitia, tým skôr a naliehavejšie by sme sa s tým museli vyrovnávať ako s nevyhnutnou nutnosťou a predpokladom pre prijatie veriacich žiakov na vysoké školy. Rovnako by nemuseli mať zábrany ani rodičia pre vstup do Komunistickej strany, motivovaný uhájením životného štandardu, svojej kvalifikácie či najlepšou perspektívou pre budúcnosť svojich detí. /Pozn.: Samé slovo "vyžitie" divne znie v slovníku kresťana. Dáva tušit dosahovanie cieľa svojvôľou, teraz a za každú cenu, teda i za cenu čistých postojov a vyšších hodnôt. Akosi sa tu vytráca zmysel pre cnosť, trpezlivosť, statočnosť a eschatologickú nádej./

Organizácie KSČ, SZM, Pionier, keby akokoľvek mali "vypitvaný" politický cieľ", sú ateistické, majú svoj program, uskutočňujú ho tu výraznejšie, tu menej výrazne /hedonistickú morálku, však permanentne/ a hája si ho. Či nie je známe, že členovia KSČ sú volaní k zodpovednosti napr. ak sa prihlási dieťa na náboženstvo? To len my sme takí "ohľaduplní" a chodíme okolo tých našich "veriacich komunistov, sväzákov a pionierov" šetrne po špičkách, aby sme sa ich snáď nedotkli otvoreným a jasným slovom, zatiaľ čo oni cítia potrebu zdôvodňovať svoje nedôsledné jednanie väčšinou tým, koľko sa im podarí dobrého týmto spôsobom pre ľudí urobiť. O svojom predstieraní, falošných kompromisoch, ktoré súvisia s takto vykonaným dobrom, však radšej nehovoria. Je to však evidentne "život so lžou", ako hovorí Solženicyn. Stále totiž platí morálna zásada: "Ak je dovolené trpieť menšie mravné zlo, aby nedošlo k zlu väčšiemu, alebo aby bolo dosiahnuté väčšie dobro, nie je dovolené ani z najzávažnejších dôvodov robiť zlo, aby z neho nevzišlo niečo dobrého, i keď sa tak deje s úmyslom zachovať alebo podporiť dobro osobné, rodinné alebo sociálne".

Božie Zjavenie SZ i NZ stráži čistotu viery a vedie k jednoznačným postojom. Námatkou niekoľko miest: Ak nie si studený ani teplý, vyplúvam ťa... Ako dlho budete krívať na dve strany? Ak Hospodin je Boh, choďte za ním, ak Bál, choďte za Bálom! /Eliáš/... Choďte a slúžte si každý svojim hnusným modlám i naďalej, ak nechcete poslúchať mňa, ale neznesväcujte už moje sväté meno svojimi darmi a svojimi hnusnými modlami /Hospodinovo slovo k Ezechielovi/ ... vaša reč nech je áno, áno, a nie, nie... Dvom pánom nemožno slúžiť ... široká a pohodlná je cesta, ktorá vedie do záhuby, úzka a strmá do nebeského kráľovstva.

"Núdzové riešenia", odrádzajú od poctivého zápasu s našou náklonnosťou k zlému. Hľadať ich, využívať ich a tolerovať ich znamená vyhýbať sa úsiliu o dobré svedectvo i o pravé hodnoty. Zaiste tým nechcem zľahčovať zdravé kompromisy. Úplne sa asi bez nich nezaobídeme, predsa však i oni nesú so sebou nebezpečenstvo pohoršenia, prinajmenšom dezorientácie a zmatku medzi prostými veriacimi.

/Nie je bez zaujímavosti, že i sama príroda akoby nám ukazovala, kam položiť dôraz: má síce i skupinu obojživelníkov, ale tá je pomerne malá. Rozhodne ich nie je väčšina/.

Svoje názory uzatváram prosbou: "Daj Bože, prosíme, nech je medzi ľuďmi viac radikálov /radix je latinsky koreň/ - t.j. tých, ktorí citlivo idú na koreň vecí, a zbav nás nerozhodnosti, strachu, pohodlnosti a prospechárstva".

A úplne záverom: neľutujem, že naša rodina a teraz i rodiny našich detí sme sa pre čistotu vzťahu k Bohu i ľuďom vyhýbali "núdzovým riešeniam."

Všetkých pozdravuje Ludvík Drímal

K ČLÁNKU "KREŠŤAN - ČLOVEK APOLITICKÝ?"

Asi patrím k tej menšine, ktorá obhajuje stanovisko nevstupovať do SZM. Chcem pripomenúť to, čo bolo tiež povedané v uvedenom článku. SZM je organizácia, ktorá viac či menej podlieha KSČ. Teda strane, ktorá odmieta Boha, a tiež proti Nemu bojuje.

Hlavne z tohto dôvodu mi pripadá vstup kresťana do tejto organizácie /SZM/ dosť podivný.

Ďalším dôvodom je pravdivosť a svedectvo. Na jednej strane neuznávam a bojujem proti nespravodlivosti, potlačovaniu ľudských a náboženských práv a všetkým podobám zla, a na druhej strane vstúpim do organizácie, ktorá je pod patronátom tých, ktorí toto zlo vytvárajú. Myslím si tiež, že každý Socialistický zväz mládeže musí vykazovať /hoci len formálne/ i politickú činnosť a to takú, ktorá sa zhoduje s učením strany.

Ak sa stanem členom nejakej organizácie, spolku..., už svojím členstvom súhlasím s učením alebo programom tej organizácie, ... Je naozaj nutné, aby sme vstupovali do SZM, keď si chceme zašportovať alebo sa kultúrne vyžiť?

Pre nás kresťanov z tohto vyplýva niekoľko otázok na zamyslenie: Nie je v našom okolí mladý brat alebo sestra, ktorí sú sami a možno túžia po spoločensťve? Neuzatvárame sa my katolíci do gheta? Nie sme až moc opatrní a nedôverčiví?...

Možno by stačilo len viac otvoriť oči a viac sa dívať okolo seba, aby naši mladí bratia a sestry nemuseli siahať po barličke, akou je SZM, keď túžia po kultúre, po športe a po spoločensťve.

Touto svojou úvahou nechcem povedať, že v SZM sa dejú samé zlé veci. Chcela som len vyjadriť svoj osobný pohľad na túto tému - tak, ako to cítim.

Na záver chcem povedať, že som nejaký čas bola členkou SZM /do svojej konverzie/, takže nepíšem o niečom, čo by som vôbec nepoznala.

Iva Marie Rašnerová

"Náš podstatný, posledný cieľ nie je zmeniť spoločnosť, ale premeniť srdce človeka tým, že mu pomôžeme objaviť Ježiša Krista, jediného Spasiteľa, ktorého človek vždy potrebuje, aj keď o tom azda nevie."

M.A.

VYKRVÁCA KREŠŤANSKÝ LIBANON ?

Všetci sme v súčasnej dobe plne zaujatí situáciou v strednej a východnej Európe, situáciou v našej krajine, kde prudko stúpa celospoločenská kríza a horko-ťažko nám zostáva čas a do istej miery i chuť sa zaujímať o vzdialenejšie oblasti.

Jednou z takých oblastí je stredný Východ a konkrétne Libanon. V tejto malej /ako Morava veľkej zemi/ prebieha nepretržite občianska vojna už bezmála 15 rokov s malými prestávkami. A to spolu s napätou a výbušnou situáciou na celom strednom Východe vedie nielen nás, nezúčastnených pozorovateľov, ale i celosvetové spoločenstvá k pasivite, k určitej ľahostajnosti. Veď z tejto oblasti prichádzajú nepretržite stereotypné správy o útokoch, atentátoch, únosoch, vraždách a prestrelkách. Takmer nikto nevidí žiadne východisko. USA podporujú silný Izrael jednak v dôsledku neobyčajne vplyvnej menšiny v samotných USA, jednak z dôvodov strategických, lebo tento štát je naozaj jediným záchytným bodom demokracie a prosperity v mori fanatizmu a neistoty. Západné Európske štáty by si priali nejaké status quo, počas ktorého by snád sa výbušná situácia ukludnila, buržoázne arabské štáty by získali možnosť získať prevahu nad radikálnymi silami v oblasti. Preto podporujú vznik samostatného palestínskeho štátu, ktorý by sa zmieril i s Izraelom a v budúcnosti by sa stal priemyselne rozvinutým štátom a tým ukludnil veľmi napätú situáciu v oblasti.

Libanon nielen pre svoju malú rozlohu a menší počet obyvateľov, ale pre zdanlivo druhoradý strategický význam v celej oblasti nie je riešený nikým. OSN i veľmoci vydávajú občasné výzvy a prehlásenia o nutnosti kludu, spravodlivosti a neutrality tohto štátu, ale prakticky nemajú chuť a povedzme priamo, ani odvahu niečo konkrétneho urobiť. Veď je ešte v dobrej pamäti neúspech americkej flotily, ktorá za spolupráce niekoľkých európskych krajín sa pokúsila situáciu riešiť i vojensky a vysadila v Bejrúte niekoľko tisíc svojich výsadkárov. A za tejto neschopnosti Západu, ktorej sú si plne vedomí i fundamentalisti mohamedánskeho razenia, sa situácia v Libanone prudko zhoršuje. V posledných dnoch sa i my tu môžeme dočítať a občas i vidieť zábery z krvavých delostreleckých súbojov medzi kresťanskými silami a spoločným frontom všetkých arabských fanatikov. Pretože na stranu fundamentalistov sa postavili v súčasnej dobe všetky sily, ktoré v Libanone sú. Od sýrskych okupačných síl, cez tzv. ľavicové sily, až po OOP a prívržencov iránskych fanatikov. Táto prevaha je veľká, strašná. Libanon kedysi Švajčiarsko stredného Východu, je dnes úplne rozvrátený ako hospodársky, tak i politicky. Vďaka neutuchajúcemu prílevu Palestíncov, ktorí utekajú pred Izraelcami, sa pomer medzi kresťanmi a mohamedánmi prudko stúpol na stranu mohamedánov a tí potom, bez toho, že by nejako prispeli k rozkvetu a stabilite krajiny, ktorá ich prijala ako utečencov, sa rozhodli získať si tu prevahu nielen početnú, ale i právnu a politickú. Kresťania-maroniti im márne vysvetľovali nutnosť zachovať zvláštne postavenie Libanonu, krajiny, ktorá bola vytvorená na konfesných základoch po odchode Francúzov. Postupne tým, ako sa stále viac prebúdza fundamentalizmus mohamedánov, ktorý je novým javom v celom svete, rástol vplyv a neústupnosť vodcov tejto strany. V prvých bojoch v rokoch 1975-76 ešte nemali dostatok skúseností a zbraní. To sa však skoro nahradilo mohutnými dodávkami prakticky z celého sveta, a po dohode so sýrskymi jednotkami bola prevaha fundamentalistov zdrvivá. Kresťania dnes žijú iba vo východnej časti hlavného mesta Bejrútu, a v najbližšom okolí. Tu vytvorili akúsi poslednú enklávu kresťanstva. Fundamentalisti sa rozhodli buď ich prinútiť k naprostej poslušnosti, teda k prijatiu všetkých podmienok vojenských i politických, čo by vo veľmi krátkej dobe viedlo k naprostému poarabšteniu celého Libanonu, alebo ich prosto vojensky likvidovať.

Áno, dá sa ďalší postup posúdiť ako jasná genocída kresťanov v Líbanone až príliš podobná genocíde na konci križiackych vojen. A príčina je stále tá istá. Vyzerá to, akoby kresťanská západná kultúra bola sama v tróskach a pred zánikom, predovšetkým morálnym. Nie je chuť a hlavne vôľa k odporu a k boju. Boj je vždy na poslednom mieste, ale pokiaľ sa niekto rozhodne vyhladiť celú kultúru, celú oblasť, potom nie je iná voľba než obrana i s mečom v ruke. A to všetko dnes Západu chýba. Tomu Západu, ktorý my tu často vynášame do neba.

A tak, čo zostáva; modlitby, prosby a apely na rozum a ľudské práva. Je to rovnako ako v dobe, keď tureckí útočníci obklúčili Carihrad. Všetci to videli, ale nikto nič nerobil. Predovšetkým mocní tohoto sveta, ktorí sa hlásili ku kresťanstvu, ako sa dnes mnohí hlásia, aspoň ku kresťanskej tradícii, nechávali vykrvacať stotočný ľud. Čože sme všetci nepoučiteľní? Či nevieme, čo nám všetkým hrozí? Čo nasledovalo po páde Carihradu? Nejde len o ohromné krviprelievanie, ale o otvorenie dverí nástupu nebezpečného nepriateľa, s ktorým Európa potom bojovala po 3 storočia. Každému zlu je treba čeliť od samého počiatku a úplne rozhodne. Inak sa zlo rozmnoží a zosilnie a je k nezastaveniu.

Nikto z novinárov, ktorí bažia iba po senzáciách, nehovorí celú pravdu o útočníkoch. Nepíše sa o tom, že zajatí ľudia sú mučení, že dochádza k únosom i malých detí, o urezaných ušiach, prstoch a dokonca prirodzenia, ktoré je posielané ako ukážka pre vysatie penazí. Je úplne dôležité hovoriť pravdu, aby sme si uvedomili, o akých nepriateľov ide. Modlime sa za libanonských kresťanov, za to, aby sa Západ obrodil a pochopil.

J. Stríbrský

VATIKÁN

Svätý Otec ohlásil novú apoštolskú exhortáciu "Redemptoris Custos" /Pestún Vykupiteľa/ venovanú sv. Jozefovi. Bola podpísaná 15.8.1989, na sté výročie vydania encykliky o sv. Jozefovi pápežom Levom XIII.

Ján Pavol II. ukazuje sv. Jozefa ako spravodlivého muža, dôsledne verného Bohu. Úplným sebaobetovaním vyjadruje Jozef svoju nezištnú lásku k Božej Matke. Táto láska stvárnila život Svätej Rodiny. V tejto rodine Jozef je otcom. Nie je to skutočné otcovstvo koreniace v plodení, ale nie je to zdanlivé ani iba zástupné otcovstvo.

Svätý Jozef, človek práce, žije zároveň v atmosfére hlbokkej kontemplácie. Život Jozefa je jedným z najdôležitejších svedectiev o mužovi a jeho poslaní.

ČÍNA

Misijná informačná agentúra "Asia News" publikovala dokument ÚV Komunistickej strany Číny, ktorý žiada tvrdý postup proti katolíkom verným Svätej Stolicy, ktorí sú postavení mimo zákona. Legalizovaný je iba tzv. Vlastenecký zväz čínskych katolíkov, ktorý odmieta uznať rímskeho pápeža za najvyššieho učiteľa vo veciach viery a mravov.

Podľa oficiálnych údajov pôsobí v Číne 26 biskupov a 200 kňazov, ktorí zachovali vernosť Rímu a nepristúpili k tzv. vlasteneckej cirkvi.

NDR

V berlínskej katedrále sv. Hedvigy sa konajú každý pondelok pobožnosti "za spravodlivosť a pokoj". Prvý raz sa zišlo 16. okt. vyše 1000 osôb, prevažne katolíkov. Modlitby mali za motto "Byť silný" a opierali sa o text evanjelia "Viete, že vládcovia národov panujú nad nimi a mocní im dávajú cítiť svoju moc. Medzi vami to tak nebude. Ale kto sa medzi vami bude chcieť stať veľkým, bude vašim služobníkom" /Mt 20,25-26/. Modlitbové úmysly vychádzajú z aktuálnej situácie v NDR.

Náboženský život na Ukrajine

Veriaci ľud na Ukrajine prežil ťažké časy skúšok. Boli pozbavení ukrutným a nepochopiteľným spôsobom kostolov, kňazov a sviatostí a to spôsobilo, že veriaci si viac a hlbšie uvedomili vieru v Boha, vieru v modlitbu a vieru v katolícku Cirkev. Upevnil sa v nich duch viery a naučili sa chápať obety, ktoré pre svoju vieru prinesú. Dnes sú tam cenné nielen kostoly, ale maličké kaplnky a chaty premenené na domy modlitby. Tu nachádzajú útechu a posilu tí, ktorí nielen trpeli pre svoje vierovyznanie a pre svoju národnosť, ale ktorí trpeli aj nad stratami svojich najbližších. Ťažko je tam stretnúť človeka, ktorý by počas represálií nestratil niekoho zo svojich blízkych: otca, sestru či brata. Ja /píše autor článku/ som bol na Ukrajine niekoľko týždňov. Videl som mnoho a odchádzal som povzbudený.

Mnoho obrazov a zážitkov by som tu chcel opísať. Opíšem len niektoré. Farnosť Gródek, niekoľko km na východ od Zbrucz. V 30-tych rokoch tu bol dynamitom zničený veľký kostol. Zostala len malá kaplnka na cintoríne, ktorá sa počas nemeckej okupácie stala svätynou pre tisíce veriacich. Cez mnohé prekážky si ju stále zväčšovali, a predstavte si až dnes, po mnohých rokoch, v priebehu jedného roka /1988/ zostal postavený veľký kostol s celkovým vnútorným zariadením. Posvätil ho a konsekroval 17. septembra 1988 biskup Vilhelm Niuks z Rigy. Bolo to možné len vďaka entuziazmu a veľkým obetiam farníkov, obetujúcich svoje peniaze a prácu bez nároku na odmenu. V čase najväčších prenasledovaní a ťažkostí sa farníci spolu so svojím kňazom dennodenne modlili 1000 /tisíc/ Otčenášov. A aby sa nepomýlili, ukladali maličké paličky. Na čele so svojím kňazom sa postili o chlebe a vode a to nielen v piatky. Na Vianoce 1987 a na Nový rok 1988 veľká skupina veriacich aj z okolia strávili celú noc v kostole v modlitbách a spevoch, a potom sa ráno o 7 hod. rozišli do svojich domov. Keď som sa ich pýtal, či nie sú unavení, odpovedali: "To je pre nás taká radosť, že ani necítim únavu." A dnes tento kostol ako magnet priťahuje ľudí nielen z farnosti, ale i z ďalekého okolia, kde sú veriaci ochudobnení o dušpastiersku starostlivosť.

Vo farnosti Smotrycz počas sv. omše na Božie narodenie 1987, ktorá sa konala v chate slúžiacej ako kaplnka, skupina starších žien si utiera slzy a uprene hľadia na oltár. V spievaných koledách v melódiách zafarbených prekrásnym a svojráznym ruským koloritom cítiť radosť, žiaru a silu. Keď som sa po sv. omši pýtal, prečo niektorí počas sv. omše plakali, jedna zo starších žien mi povedala: "Pekne prosím, dôstojný pán, v našom kostole, ktorý slúži teraz ako klub mládeže, bola naposledy sv. omša 8. decembra 1936. 52 rokov u nás nebolo kňaza, a teraz znova máme sv. omšu."

V tej istej farnosti na Silvestra sa začína v kostole adorácia Najsv. Sviatosti oltárnej, ktorá sa mala skončiť pred sv. omšou o polnoci. Stretávam skupinu dievčat, ktoré idú k p. farárovi. Zisťujem som, že táto skupina dievčat ho ide prosiť v mene mládeže, aby adorácia prerušená sv. omšou, trvala ďalej až do rána. Prosba bola vyplnená. A pretože Nový rok bola prvá neďeľa v mesiaci, poklona trvala podľa miestneho zvyku ešte celý deň.

V tejto farnosti ľudia akoby boli hladní za modlitbou. Keď sa končí ranná alebo večerná sv. omša, ktorá tu trvá aj vyše hodiny, niekto z veriacich začína Krížovú cestu alebo inú modlitbu, a hneď na to sa pripája celý kostol. V tomto kraji je to normálne, že sa takto modlia. Sám sa tu modlia už dlhé roky, pretože už dlhé roky nemali svojho kňaza a možno dlhé roky mať nebudú.

Náboženský život na Ukrajine pôsobí nezvyklým svetlom a teplom. Aj veľkou srdečnosťou. To všetko sa prejavuje už pri oltári: nádherné a bohaté svetlo farieb a ozdôb liturgických rúch, knazov, ministrantov a dievčat v procesiách, mnoho kvetov, ktorými zdobia oltáre.

Mnohovravné sú aj ich spovede. Z ich slov cítiť, akú veľkú úctu majú ku knazom. Vedia si oceniť knazov, ktorí pre nich toľko obetovali, niektorí i svoje životy. Ich spovede sú stručné a jasné. Plné bólu nad tým, že alkohol vládne v rodinách, že ich deti sú sobášené bez knaza, že sa zanedbáva pristupovanie k sviatostiam.

Po jednej spovedi žena, ktorá vyšla zo spovednice, ešte sa vrátila a prosila: "Otče, modlite sa za mňa, lebo ja už nemôžem dlhšie s mojím mužom vydržať." Pripomenul som si poetickú modlitbu Jerzyho Lieberta: "Nielen z hriechov, ale z rán sa mi spovedaj!"

Aj keď majú len slabé vedomosti teológie, majú hlbokú vieru, ktorá robí ich život jasnejším a spokojnejším. Ľudia cítia, že vo viere je Pravda, ktorá ich posilňuje. Život ich tomu naučil.

Videl som aj iné. Vo farnosti Tarnoruda sa konala sv. omša v chate po 50 rokoch prvý raz. Ľudia mali v očiach slzy. Tlmený plač prepukne v hlasitý, keď knaz počas kázne zdvihne vysoko v ruke malý zvonček a vysvetľuje: "V čase keď vyhnali do Kazachstanu v roku 1936 mnoho rodín, istá rodina zobrala z kostola tento maličký zvonček. Ten kostol dnes stojí len v rumoviskách. A práve tento zvonček tejto rodine v ďalekom Kazachstane pripomínal ich kostolík doma. A tento zvonček po toľkých rokoch zazvonil opäť pri slúžení sv. omše v tejto farnosti.

Ľudia v tejto farnosti túžia opraviť si svoj kostol. Lebo tu stojí pustý, strecha ide spadnúť. Kedysi slúžil ako sklad jedovatých látok a kyselín, ktoré zničili staré a hrubé múry. Farníci nevedia, či sa podarí oprava. Ale zápal a obetavosť farníkov, ktorí sa tešia, že v ich farnosti sa znova obetuje sv. omša, určite nájdu z tejto situácie východisko.

/ Roman Dzwonkowski AC/

Kanonizácia patriarchu Tichona

Synoda ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorá sa konala v polovici októbra 1989 v Moskve pri príležitosti 400-ého výročia zriadenia moskovského patriarchátu, kanonizovala patriarchu Tikhona. Bol patriarchom ruskej pravoslávnej cirkvi v čase revolúcie. Tichon vystupoval odvážne a energicky na obranu cirkvi - proti komunistom, ako aj proti odštepeneckej "Živej cirkvi" podporovanej štátnou mocou. Tichona uväznili r.1922. Po vyše ročnom pobyte vo väzení ho prepustili na slobodu, ale už nemohol slobodne spravovať úrad patriarchu. Zomrel roku 1925.

Ortodoxné hnutie "Cirkev a prestavba"

Známy ruský pravoslávny kňaz Gleb Jakunin založil spolu s ďalšími duchovnými a predstaviteľmi laikov hnutie pod názvom "Cirkev a prestavba", ktorého programom je usilovať sa o právo na slobodné šírenie viery. Členovia hnutia podrobili v nezávislom časopise "Referendum" ostrej kritike oficiálnu hierarchiu ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorú obvinili z kolaborácie so štátom v období stalinizmu. Súčasne oznámili, že odovzdali západným oznamovacím prostriedkom zoznam biskupov a opátov, ktorí na rozkaz štátnych úradov vyvíjali nátlak na nepohodlných knazov a dokonca zatvárali kostoly. Predstavitelia hnutia tiež zaujali negatívne stanovisko k zápornému postoju moskovského patriarchátu voči legalizácii ukrajinskej grékokatolíckej cirkvi a prihovávajú sa za jej úplnú slobodu.

PÁPEŽOVA SNAHA ZA OBRODU VIERY

Anglický časopis The Economist uverejnil pred pár mesiacmi článok o novej iniciatíve Svätého Otca na posilnenie katolíckej viery v Európe.

Európu očarili roku 1988 tri myšlienky: jednotný vnútorný trh krajín EHS, nejasné zmienky Gorbačova o spoločnom európskom dome a pápežova iniciatíva. Dve prvé myšlienky sú motivované potrebami ekonomiky. Trh zabezpečujúci duchovné potreby však zostáva zatiaľ neobsadený. O to sa stará Svätý Otec svojimi plánmi oživenia viery v oboch poloviciach Európy. Z 820 miliónov Európanov skoro tretina je pokrstená a patrí ku katolíckej cirkvi, ale nie veľká čiastka z nich žije podľa zásad viery. Pápež chce priviesť katolíkov nielen naspäť do kostolov, ale chce vyzvať všetkých Európanov, aby sa vrátili ku svojim náboženským koreniam.

Ľudia vo Vatikáne hovoria, že Jánovi Pavlovi II. leží na srdci najväčšmi Európa. Prvým znakom jeho podujatia "za Európu bez duchovných hraníc" bolo jeho rozhodnutie prehovoriť v októbri 1988 v Európskom parlamente v Štrasburgu. Tam Ján Pavol II. vyslovil varovanie, že "budúca dôstojnosť Európanov bude ohrozená, keby bol z veľkolepých európskych plánov vylúčený Boh."

Keď Gorbačov hovorí o spoločnom európskom dome, používa ako metaforu maltu a tehlu. Pápež dáva prednosť prirovnaniam z biológie, pľúc. Ako človek, ktorý pozná túžby slovanských národov, - oných druhých pľúc našej spoločnej európskej vlasti, - povedal svojim poslucháčom v Štrasburgu, že "slovanské národy túžia po tom, aby Európa vytvorením vlastných inštitúcií dokázala jedného dna dospieť k dimenziám, ktoré jej zemepisne a predovšetkým historicky patria." Ide tu iba o bežné poľské pranie zvrátiť výsledky Jalty? Nie celkom tak. Ján Pavol II. dúfa, že toto zvrátenie bude pôsobiť v oboch smeroch.

Práve nástup glasnosti v komunistickvej polovici Európy otvára nové pole pôsobnosti pre pápežov európsky plán. Viera väčšiny východných Európanov v marxistický materializmus už dávno vyhasla. Teraz hľadajú nové hodnoty a sú stále prístupnejší. Pápežovi poradcovia tvrdia, že v hre je vytvorenie morálnych pravidiel pre postkomunistickú východnú Európu. Katolícka cirkev je toho názoru, že je relatívne vo výhode, lebo sa otvára "duchovný trh".

Svätý Otec dúfa, že "ťaženie" za obrodu náboženstva sa začne práve odtiať. Roku 1990 bude cestovať do Maďarska, ktoré bude prvou východoeurópskou krajinou, ktorú navštívi /ak nepočítame Poľsko/. Rokuje sa o návšteve v Juhoslávii, hoci pravoslávni Srbi si jeho návštevu neprajú. A čo Sovietsky zväz, kde by mal navštíviť neochvejnú katolícku Litvu? Ťažkosť je v tom, že by mal prísť aj na Ukrajinu, aby bola znovu uzákonená Ukrajinská katolícka cirkev, ktorú v roku 1946 Stalin zakázal, a to si ortodoxná hierarchia v Moskve neželá.

Jeho východná kampaň vyžaduje ľudí a prostriedky. Musia byť vyškolení kňazi i laickí aktivisti, treba rozširovať potrebnú literatúru. Preto pomoc musí prísť zo Západu. Katolícka cirkev v západnej Európe prostredníctvom rozličných charitatívnych inštitúcií /napr. Pomoc cirkvi v núdzi/ dlhé roky podporuje trpiacu Cirkev vo východnej Európe.

Pápež vychádza z toho, že "východné pľúca", zocelené nepriazňou osudu, môžu vdýchnuť nový život aj do západnej časti týchto pľúc. Glasnosť otvára Jánovi Pavlovi II. na Východe široké pole pôsobnosti. Sme istí, že pápež túto možnosť naplno využije.

Kto pozná kritický postoj kardinála Ratzingera k súčasnej situácii v cirkvi /rozhovor publikovaný v exilovom časopise Rozmluvy č. 6 z roku 1986/, bude možno prekvapený skôr zmierlivým tónom.

Namiesto citovo motivovaných reakcií na "Kolínske prohlásení" snáh v cirkvi začína obojstranne prospešný dialóg, ktorý sa nesie v kresťanskom duchu. Vždy však zostane živým problémom, ako spojiť oprávnený pluralizmus teologického bádania s autoritatívnym a jednoznačným vyjadrením Magistéria.

Tento rozhovor s kardinálom Ratzingerom viedol redaktor časopisu Wiener Kirchenzeitung pri príležitosti zasadania rímskej kongregácie pre otázky viery, a to dna 14. mája 1989.

W.K.: Pán kardinál, "otvorenosť" nepriniesla do cirkvi len čerstvý vzduch, ale zároveň osvietenský vzduch moderného sekularizmu, ako povedal pred nedávnom prof. Walter Kasper. Medzi teológmi vypukol "pluralizmus", ktorý sa nedá vždy zlúčiť so zdravým učením cirkvi... Na zmierovacie pokusy Ríma nemálo teológov reaguje otvorenou vzbúrou. Kde vidíte východisko z tejto problematiky?

K.R.: Myslím si, že nikto nemá hotový recept. To, čo sa odohráva, nie je zapríčinené len udalosťami v cirkvi, ale je to reflex problémov celej našej spoločnosti. Vo vnútorných cirkevných problémoch sa opäť odrazia veľké problémy priemyselnej spoločnosti z konca 20. storočia. Keby sme hľadali príčiny len vo vnútornej cirkevnej oblasti, bolo by to nesprávne, pretože by sme situáciu zjednodušili.

Pokiaľ ide o východisko, povedal by som, že nakoniec je to sama Sila Pána, ktorá cirkev vedie. Snáh by sme mali dokonca povedať, že cirkev - a my všetci - veľmi málo myslíme na to, že cirkev nezávisí len od našej zdatnosti a schopností, ale že vkladá nádej do niekoho väčšieho, od ktorého pochádza a ktorému sa otvára.

Ak sa pýtame na vnútorné cirkevné možnosti na odstránenie ťažkostí, potom musíme odpovedať: Nejaký zázračný prostriedok, pomocou ktorého by sa všetko ľudskou silou vyriešilo, neexistuje. Nakoniec ku všetkému živému patrí stále a stále určité napätie a s tým sa musíme zmieriť.

Dalej je veľmi dôležité, aby biskupi boli stále v živej výmene názorov s knazmi a knazi s veriacimi. Táto výmena názorov by nemala byť vykonávaná hromadnými oznamovacími prostriedkami, ale je potrebné, aby cesta živého vnútorného cirkevného stretnutia bola taká živá a silná, aby sa odtiaľ formoval obraz diania a bolo umožnené pochopenie jednotlivých opatrení. Prostredníctvom hromadných oznamovacích prostriedkov sa všetko rozdeľuje a stráca na zrozumiteľnosti. Preto sa mi zdá byť potrebná živá komunikácia vo vnútri cirkvi.

Rozhodujúce sa mi zdá byť zosilnenie duchovného prvku. Preto je dôležité hľadanie duchovných podnetov, radosti z duchovného života a duchovného diania.

W.K.: O duchovných hnutiach si však môžeme utvoriť rôzne predstavy.

K.R.: To je správne, pretože všetko sa koná cez ľudské sprostredkovanie a Duch svätý, keď pôsobí, nevyklučuje ľudský nástroj. Tým viac musíme duchovné veci merať podľa biblického svedectva, podľa liturgického stredu cirkvi, podľa veľkých tradícií zbožnosti, a tiež podľa ľudovej zbožnosti.

Liturgia je hlavnou mierou a stredom, ale ľudová zbožnosť dodáva citový tón, je srdcom zbožnosti.

Možno, že je to problém pokoncilovej doby, že my, fascinovaní liturgickým ústredným bodom zbožnosti cirkvi, sme čiastočne stratili tieto tóny srdca, ktoré treba znovu oživiť.

W.K.: Ale čo ak aj napriek všetkej starostlivosti o spoločné zameralenie na všetkých úrovniach a napriek zdôrazňovaniu duchovného prvku sú hlásané učenia, ktoré nie sú v súlade s učením cirkvi? Nie je treba proti nim konkrétne zakročiť?

K.R.: Duchovné hnutie sa musí merať tými mierami a stále znovu si uvedomovať, že Duch svätý je Duchom poriadku, ktorý dáva cirkvi podobu. Tiež by som povedal, že teológia musí silnejšie vidieť svoju súvislosť so životom a svoje napojenie na duchovné dimenzie. Musí si uvedomiť, že nikdy nie je len jednou z akademických disciplín, že nikdy nie je čisto intelektuálnou záležitosťou, lebo potom stráca svoj materiál, jej realita jej uniká z rúk a ona hovorí do vzduchoprázdneho priestoru. Iba vtedy môže mať skutočný zmysel a môže prinášať plody, ak je stále v styku s realitou, o ktorej pojednáva, t.j. keď bude stáť vo vnútri reality cirkvi.

W.K.: Mnohí teológovia, ktorí sú v konflikte s Magistériom cirkvi však tvrdia, že svojimi tézami silnejšie kladú svoju ruku na tepnu kresťanského ľudu. Sú to napríklad kritici zákazu umelého zabránenia počatia.

K.R.: "Sensus fidei", pravé cítenie s vierou, o ktorom hovorí koncil, a ktoré žije práve v prostých veriacich, sa nemôže zamieňať s konsensom katolíkov alebo kresťanov so štatisticky zistiteľným zmysľaním väčšiny.

Jeden americký evanjelický teológ pred nedávnom veľmi trefne definoval "sensus fidei" /tiež "cítenie s cirkvou" podľa prekladateľa/ ako to, prečo je veriaci ochotný žiť a umrieť. Proste to nie je to, čo si kresťan myslí spolu s masou súčasníkov, ale je to to, čo dáva životu kresťana obsah a zmysel. Tiež štatistika má svoju funkciu, aby poznala tendencie a problémy, ale preto nemôže byť prameňom viery /pozn. prekl.: rovnako ako morálka nemôže tvoriť svoje normy podľa počtu určitých, zvlášť negatívnych javov v spoločnosti/.

W.K.: Profesor Häring nedávno doporučoval kongregácii pre otázky viery, aby svoju činnosť dočasne prerušila a uvažovala o Gándhího ceste nenásilia.

K.R.: Osobne by som to pokladal za skvelé, keby som teraz mohol vyhlásiť rok sabatu /svätý rok/, ale verím, že vnútorná výmena a vzájomná vnútorná súdržnosť v cirkvi sú potrebné. Kongregácia pre vieru robí prácu, ktorá nemôže byť len tak prerušená, ako práca nejakého správneho orgánu.

W.K.: V marci bola širšie rozvedená prísaha vernosti, ktorú musia skladať farári, profesori teológie a nositelia cirkevných úradov. Súvisí to so súčasným napätím v cirkvi?

K.R.: Sľub nie jevec, ktorá by vznikla z určitej konkrétnej situácie, ale od začiatku existovalo vedomie, že sa viera konkretizuje vo vernosti cirkvi tým, že sa preberajú určité povinnosti, ktoré sa bezprostredne týkajú toho, kto zodpovednosť preberá.

W.K.: Odkiaľ podľa vášho názoru pochádza v nemeckej jazykovej oblasti vždy znovu prejavovaná obava pred dogmatizáciou obsahu Humanae vitae?

K.R.: To môžem ťažko posúdiť. Možno, že relatívne časté prejavy pápeža určitým spôsobom túto obavu živia. Ale môže to byť tiež tak, že snáď mnohí vedome rozširujú tieto povesti. Alebo možno, že pôsobí oboje.

Tu samozrejme ide tiež o normu, ktorá sa dá veľmi ťažko vtesnať do dnešného života a obsahuje najviac konfliktného potenciálu, ktorý je vnášaný medzi učiteľský úrad cirkvi a život priemerného veriaceho. Na jednej strane tu vznikla prinajmenšom starosť, a na druhej strane sa táto situácia veľmi dobre hodí za polemický nástroj proti učiteľskému úradu. Povedal by som, že ide o oboje.

DUCHOVNÁ DIAGNÓZA

Subapoznanie je jedným z nutných činiteľov duchovného života. Nesnažiť sa opravdivo poznať seba samého, svoj duchovný stav, vedie k sebaklamu, niekedy až k zaslepenosti a prípadne k zatvrdilosti.

Aby človek neupadol do sebaklamu, potrebuje nejaký návod, ako rozpoznať svoj duchovný stav. Nejaké oficiálne návody k tomu nie sú, skôr vyplývajú zo skúseností tých, ktorí sa venujú duchovnému životu i duchovnému vedeniu.

Pre duchovnú diagnózu nie je treba vidieť v jednotlivých chybách dôležitú známku duchovného stavu, iba ak by to bola mimoriadne ťažká a vedomá vina /peccata singularia/, ktorá by charakterizovala, signalizovala obrat vôle. Alebo, ak by sa niekto dopúšťal malých, ale príliš mnohých chýb.

Pre poznanie stavu duše je treba poznať kritické miesta, ktoré sú jeho trvalým prejavom, alebo dokonca príčinou. Ide teda o akési primárne oblasti duchovného života, v ktorých sa prejavujú príznaky jeho stavu. Pozorujme dve vrstvy príznakov života:

Širšie príznaky, dlhodobé, ktoré sa dajú menej určite zistiť, pretože sú snahové, dynamické, signalizujúce spodné prúdy duše.

Bližšie príznaky, ktoré sú určitejšie, akési statické a prítomne konkrétne.

Aký bude zmysel a cieľ našej diagnózy?

Naše nám bude dobrá?

CHCEME POZNAŤ SVOJ VZŤAH K PÁNU BOHU NIE AKÝ MÁ MYŤ , ALE AKÝ SKUTOČNE JE:

Stav vecí je dôležitým východiskom pre nápravu. Preskúmame oblasť širších príznakov.

1. Aký je MÔJ VZŤAH K BOHU a jeho SYNOVI JEŽIŠOVI KRISTOVI, môjmu Pánu a Spasiteľovi?
Vzťah v mojej vôli a v mojom rozhodnutí? Je motivovaný životom vierou, alebo pramení z neurčitého pectitu, že niečo musí byť? Aký je ráz môjho vzťahu k Bohu: oficiálny - povinnosťný - striedlivý-horlivý - verný - obetavý - oddaný - intimný ?
Aký je stupeň môjho vzťahu s Bohom: je mi Boh jednou z mnohých skutočností života alebo je mi jednoznačne, úplne všetkým?
2. Ako žijem svoj ideál? Ako skutočne usilujem o vzostup k tomu cieľu a k tej výške, ktorú som poznal a uznal, že ma k nej Boh volá? Usilujem o dosiahnutie kňazského ideálu: pevne - horlivo - obetavo a v tom stupni vytrvalo? Alebo usilujem o dosiahnutie ideálu nedbale-chabo-zvykevo-ako tí druhí, alebo neusilujem vôbec, pretože sa mi ideál zahmlil, vytratil, zabudol som prečo som prišiel.
3. Aká je moja PĚVNOSTĚ PROTI HRIECHU ?
S akou naliehavosťou mi signalizuje svedomie hriech?
S akou rozhodnosťou sa proti hriechu staviam?
Je v mojej vôli proti hriechu: ochablosť - váhavosť - nerozhodnosť dokonca trpená záľuba? Poškuľujem po hriechu? Púšťam sa s ním do diskusie? Neberem ho vážne? Čakám, až sa dostanem k samej hranici hriechu vážneho ? Alebo už mám vo vôli vypestovanú voči hriechu pevnosť kludu, hotovú a vžitú rozhodnosť?
4. Prevláda v mojom duchu POKOJ ?
Je v mojom duchu trvalo zakorenený ? Alebo trvale prevláda v mojom duchu vzrušenosť - nespokojnosť - výčitky - pechabnosti - poľozrie-vanie - rebelovanie ?

II.

Bližšie a konkrétnejšie miesta, v ktorých sa javí stav duchovného života:

1. Ktorý a aký je môj PRÍTOMNÝ A PREVLÁDAJÚCI ZÁUJEM ?
 Čo ma zaujíma? Čo ma priťahuje? Čo ma naplňuje? K čomu sa vraciam vo svojich myšlienkach?
 Je to predmet dobrý - dokonalý - alebo nedobrá?
 /televízia, ručné práce, moji príbuzní, alebo iná osoba, i ženská osoba/? Ako sa staviam k predmetu svojho záujmu?
2. Aký je druh a STUPEŇ MOJEJ MODLITBY ?
 Je moja modlitba:ústna-rozjímavá-efektná-zjednodušená-pasívna-mystická? Modlím sa skôr premýšľaním - alebo spočítaním v tichu duše, alebo čítaním? Ako sa modlím verne?
 Aké je moje vedomie Božej prítomnosti vo mne pri modlitbe?
 Je jasné a živé, neurčité, prežívam pustotu? /Rozumám sa trvalý spôsob modlitby alebo trvalý stav, nie výnimky/.
3. Aká je moja NÁKLONNOSŤ K BOHU CEZ DEŇ ?
 Je v mojom dni veľká rozptýlenosť, dlhé doby bez myšlienok na Pána? Pramení to z mojej echablesti alebo je to vplyv okolia ? Aká je sila môjho vedomia Boha? Pohybuje sa Boh iba na periférii môjho vedomia? Alebo je stredom ?
4. Aký je rozsah a STAV MOJHO ODRIEKANIA ?
 V čom sa najčastejšie zapieram? Vyhľadávam si sebazápery sám ? Alebo sa predovšetkým zapieram v tom, čo same prichádza ? /Taký sebazápor je ten pravý/. Vyhýbam sa sebazáperu ? Zapieram sa vôbec? Alebo len keď na to mám náladu ? Keď sa mi chce ? Keď sa mi to dári ?
5. Aký je MÔJ VZŤAH K OKOLIU, spoločnosti, práci ?
 Je srdečne láskavý, obetavý, apoštolský? Alebo podráždený, zaujatý, trpký, ľahostajný? S kým sa neznášam a "kto mi ide na nervy"?
6. Aká je moja POKORA, PROSTOTA, TRPEZLIVOSŤ ?
 A to predovšetkým vo vôli, nie v čínoch. Nie ako často robím chyby, ale ako dobre a ako skoro všetky napravím.
7. Aká je MOJA PRÁCA ?
 Predovšetkým, čo do jej mravného charakteru, či kenám to, čo konať mám, alebo robím to, čo len robiť chcem? Je moja práca v pravidlách služby, alebo v pravidlách ľubovôle? Pracujem bez rozmyšľania, strojovo, pretože musím? Kenám prácu užitočne ? S apoštolským úmyslom?
8. Ako TRPÍM ?
 Môj vzťah ku krížu. Je mi utrpenie nutným zlom? Výkupnou cenou ? Hľadám to, čo je ukrižovanejšie ?

VÝCHOVA K PRAVDE musí byť podľa názoru kard.Ratzingera, prefekta Kongregácie pre učenie viery, podstatnou súčasťou výchovy kňazov. "Veľká choroba našej doby" je jej "chudoba pravdy", povedal kardinál pri oslave 400.výročia založenia kňazského seminára vo Würzburgu. Úspech a činnosť sa posadili na miesto pravdy. Podľa názoru kardinála nemôže kňaz prednášať "nejakú súkromnú filozofiu", ale musí predkladať "Božie slovo v jeho neporušenej čistote a trvalej aktuálnosti". Preto pri štúdiu teológie nemožno oddeľovať "intelektuálne a spirituálne dimenzie".

NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT V ZSSR

Pre nikoho nebolo a ani nebude tajomstvom, že marxizmus-leninizmus má vo svojom programe bod: viesť ideologický boj s náboženským svetonázorom, teda boj so všetkými prejavmi náboženstva, pri čom nejde iba o kresťanstvo, ale vo všeobecnosti o každé náboženstvo. Keď po Októbrovej revolúcii vznikol prvý socialisticko-ateistický štát, nastali veľké obavy o osud kresťanstva v tomto štáte. Preto sa katolícka Cirkev začala viac zaujímať o život katolíkov, hlavne na Ukrajine a Bielorusku, kde už predtým boli problémy z dôvodu mnohých nedorozumení medzi Vatikánom a cárskymi vládami.

KONTAKTY :

Nie je nič divné, že Apoštolská Stolica sa zaujímala o náboženský život v novom komunistickom štáte, že vyvinula mnoho úsilia na udržanie tohto života. Autor knižky "Moskva a Vatikán" jezuita Ulisse Filiridi píše: "Pápeži, počnúc od bolševickej revolúcie, sa niekoľkokrát usilovali viesť dialóg s novým režimom, kvôli čomu boli kritizovaní rovnako od "červených" ako od "bielych" /s.11/. A o niečo ďalej píše: "Pius XI. vôbec nebol proti dialógu s Moskvou či inými diktatúrami." Dňa 14. mája 1929 študentom Jezuitského Kolégia povedal: "Keď ide o spásu duší, alebo o ochránenie duší pred veľkým zlom, cítim v sebe dost odvahy, aby sme rokovali hoci s diablom preoblečeným za človeka" /s.22/.

Ten istý autor tiež pripomína, že "Eugen Pacelli, apoštolský nuncius v Berlíne v rokoch 1925-27 /neskorší pápež PIUS XII./ vynaložil veľké úsilie, aby nastolil m o d u s v i v e n d i s ministrami a predstaviteľmi sovietskej vlády." /s.21/

Apoštolská stolica sa pripravila nielen na dialóg, ale fakticky začala diplomaciu: začala sa spontánne masová pomoc hladujúcim v Rusku. Celú túto akciu pápežskej pomoci opísal jej spoluorganizátor jezuita M. d'Herbigny v knihe "L'aiuto pontificio ai bambini..." - "Pápežská pomoc hladujúcim deťom v Rusku v rokoch 1922-23," Rím 1925. No napriek všetkým týmto snahám už v roku 1924 celá katolícka hierarchia v ZSSR bola zničená.

Biskupi boli alebo uväznení, alebo museli utiecť za hranice, alebo boli poslaní do vyhnanstva. V roku 1917 bol v Ríme založený Pápežský inštitút Východu, ktorého cieľom bolo formovanie novej generácie duchovenstva v duchu východnej teológie. V roku 1922 sa stal riaditeľom tohto inštitútu práve spomínaný jezuita p. d'Herbigny, ktorý pozorne sledoval rozmach ateistickej kampane začatej sovietskou vládou.

Keď sa PIUS XI. presvedčil o čoraz horšej náboženskej situácii v ZSSR, keď videl ťažkosti dosiahnuť porozumenie so sovietskou vládou, rozhodol sa menovať za biskupa d'Herbigny a poslať ho so špeciálnou misiou do Sovietskeho zväzu, medzi iným biskup d'Herbigny mal za cieľ tajne obnoviť katolícku hierarchiu. Tento cieľ zostal realizovaný len čiastočne; spočiatku sa zdalo, že sa bude dať nadviazať oficiálny kontakt so sovietskou vládou. Ale, na prekvapenie Misia p. d'Herbigny ostala náhle porušená, odobrali mu vízum k pobytu a bol prinútený k okamžitému opusteniu územia Sov. zväzu. Hneď nato konsekrovaní biskupi boli proti predpisom sovietskeho práva - odhalení a uväznení. Jeden z nich bol zastrelený.

Kvôli týmto represáliám voči katolíckej Cirkvi a jej ľudu, PIUS XI. vyjadruje svoj protest a v roku 1930 vyzýva na modlitby za Cirkev v Rusku. O niečo skôr, v roku 1927 sa ujíma vlády Stalin; represálie sa ešte stupňujú. Nielen proti náboženskému životu, ale aj proti

spoločenskému a politickému životu. PIUS XI v encyklike DIVINI RE-DEMPTORIS /19. marec 1937/ zavrhol komunistickú ideológiu a hanil jeho agitáciu. Niekoľko dní predtým ten istý pápež hanil a otvorene kritizoval nacistickú ideológiu a jej činnosť na území Nemeckej ríše.

A T E I Z Á C I A S P O L O Č N O S T I

V takejto situácii nebolo ani reči o akomkoľvek dialógu. Akcia ateizácie spoločnosti sa prevádzala s ešte väčším dôrazom: Kostoly boli zatvárané, iné boli premenené na obchody, múzea, kiná... V celej ZSSR ostalo iba niekoľko desiatok katolíckych kostolov. Pokiaľ išlo o pravoslávnu cirkev z ich 54 000 ostalo iba 6 500 v činnosti. Mládež mala prísny zákaz vstupu do kostolov. Náboženské úkony sa mohli prevádzať výlučne len na území kostolov. Škola bola ateizovaná. Celá administratíva slúžila k ateizácii spoločnosti.

Tri generácie boli pod vplyvom systematickej ateizácie. Tu človeka napadne otázka: "Či vôbec v ZSSR dnes ešte existujú ľudia veriaci? Koľko je ich percentuálne?"

Oč určitej doby možno v sovietskej spoločnosti, alebo aspoň v určitej jej časti badať oživenie náboženského života. Ľudia túžia po čítaní Písma svätého, vznikli skupiny, ktoré sa zaoberajú biblickou exegézou. V kostoloch, popri starých babkách sa začala objavovať mládež.

A potom došlo k zmene na najvyššom stupni, keď sa v marci stal generál. tajomníkom M. Gorbačov. Zišiel sa aj 27. zjazd ÚV KSSZ /február-marec 1986/. Oficiálne sa začalo hovoriť o nedostatkoch, chybách, skostnatelosti vo vláde a strane. Začalo sa hovoriť o obnove, prestavbe, zmene, zrýchlení, o zintenzívnení, o reforme. Tieto slová sa objavovali v oficiálnych vystúpeniach predstaviteľov najvyšších vlád, hoci sa ešte nedávno predtým zdalo, že tieto slová sa navždy vyčiarikli zo sovietskeho politického slovníka.

O novej situácii v ZSSR po 27. zjazde napísal denník L'Osservatore Romano: "To je novota, ktorá si žiada potvrdenie": /2. marca 1986/ Tá novota v sebe obsahuje "okrem iného aj uznanie a rešpektovanie práv ľudskej slobody a osoby", a táto sloboda žiada aj rešpektovať slobodný rozvoj náboženského života v každej spoločnosti. Či sa táto "novota" týka aj náboženskej slobody, alebo je to len na papieri? Dodrží túto slobodu a práva sovietska vláda? Odpoveď si môžeme prečítať na stránkach oficiálneho denníka strany, "z Pravdy."

"Vychovať angažovaných ateistov" to je nadpis článku z 28. Októbra 1986, v ktorom pripomína "Pravda", že integrálnou časťou ideologicko-politickej práce je šírenie ateizmu a prekonsenie náboženských predsudkov. Tento článok pripomína, že náboženstvo neumrie samé od seba, lebo náboženské organizácie sa usilujú o udržanie náboženského života, že sa usilujú o zväčšenie vplyvu náboženstva na mládež. Ďalej autor píše takto: V niektorých vedeckých i literárnych i umeleckých prácach sa vyzdvihujú a krášľujú náboženské obrady, náboženské tradície, náboženská morálka Cirkvi. Niektorí spisovatelia diskutujú a koketujú s tým, čo je božské, prikláňajú sa a favorizujú náboženské idey. A to je nezlučiteľné s programom ateizácie spoločnosti.

N Á B O Ž E N S K O S Ť T R V Á N A Ď A L E J

O tom, aká je vlastne náboženská situácia v Sovietskom zväze nemáme dobrý prehľad. Dlhو sa nerobil žiaden prieskum. Tu i tam sa prevádzali akési sondy. Niekedy sa však predsa len objavili správy o náboženskej situácii. Z rozličných prameňov.

a konci Brežnevovej éry bol takýto preslov na pléne ÚV: Musíme uvedome vplyvať na tú skupinu spoločnosti, ktorá si hovorí že veriaci. Náboženstvo má veľký vplyv na časť obyvateľstva, ktorá a povedať v š b e c nie j e m a l á. /podčiarknuté autorom ku/. Ideologické centrá kapitalistického systému sa snažia oživiť náboženského ducha v ľuďoch, budia v nich národnostné povedomie, a vzbudzujú ľudí zaujať postoj proti sovietskej vláde. Opierajú sa predovšetkým o náboženských extrémistov, ktorí tvrdia, "že dôjde v ZSSR k zákonu o slobode svedomia" /jún 1983/.

Tým, že sa vo vláde hovorí o náboženstve to má veľký význam, pretože vláda verejne priznáva fakt, že náboženstvo naďalej žije a rastie a že má naďalej vplyv na veľkú skupinu spoločnosti. "Pravda" v čísle z 19. októbra 1985 síce píše: "že na základe prieskumu v ZSSR je "iba" 8 - 10 % dospelých ľudí v mestách veriacich". To slovo "iba" sa zdá výhovorkou. Lebo "Pravda" hovorí, že ide len o dospelých, len o ľudí v meste a nie na dedine. Lebo tu ide o to, že práve ešte boli 70 rokov pod radikálnou ateizáciou.

Oveľa viac však priznáva svedectvo V. Garadža, riaditeľa Ústavu vedeckého ateizmu v ZSSR, ktoré uverejnil U. Maddaloni pre časopis "Famiglia Christiana" číslo 8 z roku 1986.

"Náboženstvo v ZSSR prejavuje obdivuhodnú vitálnosť. Do kostolov neprichádzajú len staré babky, ženy a ignoranti, ako to často čítame v našich novinách. Na náboženských obradoch sa zúčastňujú tiež mladí ľudia inteligentní; to je očividný znak, že náboženská viera po 70 rokoch od Októbrovej revolúcie nie je zničená, ako všetci pokladali".

Prečo máme obdivovať túto novú aktivizáciu náboženského života v ZSSR? Pretože si musíme uvedomiť, že v Sov. zväze bolo doteraz všetko pod vplyvom ateizácie a sponzorom ateizácie bola samotná vláda. Doteraz náboženské spoločnosti mali zakázanú akúkoľvek propagáciu náboženstva, a nesmeli ani nikde verejne publikovať svoju vieru; pestovať náboženský život sa mohol výlučne len na miestach na to určených. Veriaci boli bratí ako ľudia horšej kategórie.

Ď A L Š Í B O J

Náboženský život v ZSSR V. Garadža interpretuje nasledovne: "V národe sa zdvihlo povedomie histórie; ak si chceme predstaviť budúcnosť, musíme si pripomenúť minulosť. Ak myslíme o našej minulosti o našej histórii, nemôžeme zabudnúť na Cirkev a na jej úlohu, ktorú zohrala v priebehu vekov. Práve Cirkev mala veľký význam na budovaní veľkej ruskej otčiny. Bolo by problémom vyjadriť, čo vlastne existovalo a čo sa dialo bez vplyvu cirkvi. Či to všetko má viesť k tomu, aby sme sa odrodili náboženstvu, aby sme bojovali proti Cirkvi?"

Týmto sa nám podarí objasniť, prečo sa dnes medzi intelektuálmi a medzi širokou vrstvou obyvateľstva začína hovoriť o tradíciách Cirkvi a náboženstva i o národnom povedomí. Ak hovoríme o histórii, musíme hovoriť o nej v duchu národnom a náboženskom. M. Gorbačov vo svojej reči na 27. zjazde vyjadril, že sa zaujíma o náboženskú situáciu v národe, kritizoval len niektoré tendencie umenia a literatúry, ktoré chcú idealizovať národné a náboženské pozostalosti. "Pripomenúť, že tie pozostalosti by mohli byť v rozpore so spôsobmi života socialistického človeka a tiež by mohli byť v rozpore s vedeckým pohľadom na svet". /25. februára 1986/

Preto boj proti náboženstvu v ZSSR má svoj základ v ideológii marxizmu-leninizmu, kde táto ideológia nikdy nebola zrušená. Čebrikov v diskusii na 27. zjazde potvrdzuje: "V boji proti socializmu

používajú imperialisti formy ideologickej diverzie, to sa teda rozumie využiť aj náboženské cítenia... Ale strana použije všetky formy ideologického vplyvu na široké vrstvy spoločnosti, teda použije pohľad z hľadiska vedeckého svetonázoru, aby zvíťazila nad náboženskými predsudkami bez urážok náboženského cítenia." A to je prvá odpoveď na otázku: ako uchrániť ruské zriadenie od vplyvu cudzích ideológií. Ideologicky pôsobiť, opierať sa o ateistické školstvo o ateistickú výchovu.

K ochrane ideológie má slúžiť program výuky v školách. "Pravda" zo 4. júna 1984 opisovala jeden fragment programu: "Nevyhnutným základom komunistického výchovy je formovanie marxisticko-leninského svetonázoru u žiakov. Zintenzívnenie ateistickej výchovy u mládeže a aktívneho uvedenia do rýtov, do socialistickej liturgie. Najdôležitejšou vecou je, aby sa na školách vyučovali všetky predmety, ktoré patria do prírodných a spoločenských vied v duchu materialistickom, aby sa v žiakoch vypestovalo marxistické myslenie a solídne ateistické chápanie."

Čo sa však myslí pod pojmom aktívne uvedenie do rýtov a liturgie socialistickej vysvetľuje vedecký ateistický časopis "Nauka a religija": Ide tu o verejné i súkromné formy čohosi, čo má nahradiť ~~dávne rýty~~ náboženskú liturgiu; napr. svojou formou celebrovat' pri pohreboch atď.

Nový program KS potvrdený v marci 1986 na 27. zjazde opatrne upozorňuje: "Keď ide o ateistickú výchovu, strana využíva prostriedky materialistického a vedeckého svetonázoru, aby zvíťazila nad náboženskými predsudkami; strana však nedovoľuje, aby bolo urážané náboženské cítenie veriacich. ... Strana nedovolí, aby sa zaoberalo náboženstvom tak, že by to bolo na škodu záujmom spoločnosti i ľudskej osoby".

Iné formy boja proti "náboženským predsudkom" a propagácia ateizmu je organizovanie "Týždňa náboženských filmov". Oficiálnym cieľom týchto filmov je "demaskovanie klamstiev a predsudkov a náboženských rozprávok". Formou boja proti náboženstvu je aj zakladanie múzeí ateizmu, medzi iným založenie múzea priamo v kostole Panny Márie vo Vladimíre.

I D E Č O S I N O V É

Najviac si treba uvedomiť, že náboženský život ešte existuje na území pre náboženstvo tak ohrozenom. To treba obdivovať. Ďalej treba živiť nádej, že boj proti náboženstvu i náboženským predsudkom bude v budúcnosti zmiernený cez aparát administratívny a štátny. Treba tiež uviesť, že ani škola nemôže byť nástrojom ateizácie spoločnosti. Lebo v iných spoločnostiach sú školy areligijné, teda náboženské, čo značí, že ak chcú v Sov. zväze vybudovať charakterných a čestných mladých ľudí, musia zakladať školy bez ateistickej výchovy.

Na 19. konferencii generálny sekretár M. Gorbačovsa dotkol tiež problematiky práv človeka a popri tom i náboženskej slobody. Povedal: "To, že pokladáme náboženský svetonázor ako nematerialistický, to nie je žiadnym tajomstvom. Pred 70 rokmi bol prijatý leninský dekrét o odluke Cirkvi od štátu, tak aj o odluke školy od Cirkvi a to pri nieslo medzi nás mnohé nedorozumenia. Plnenie tohoto dekrétu bolo prevádzané nie vždy v zhode s predpismi a nariadeniami... Všetci veriaci, nezáleží na tom, akého sú vierovyznania sú plnoprávnymi obyvateľmi ZSSR. Všeobecne vypracovaný projekt zákona o slobode svedomia sa opiera na leninských princípoch a prihliada na realitu súčasného sveta." /Sovietsky zväz teraz - jún 1988/

Bohu vďaka, nastáva čosi nové. Niet divu, že sa stalo to, že niesli veriaci v procesii portrét M. Gorbačova.

/ "Kráľovná apoštolov", apríl 1989, autor článku Wladislaw Falinski/

BUDÚCNOSŤ SOCIALISTICKÝCH KRAJÍN

Americký list The Wall Street Journal uverejnil článok amerického veľvyslanca v Rakúsku Henryho Grunwalda o príčinách neúspechov pri budovaní socializmu, kde sa zamýšľa nad budúcnosťou socialistických zemí, zdôrazňuje, že reformy k ozdraveniu situácie nepostačia a zároveň varuje kapitalizmus pred samolúbosťou.

Poznal som kedysi človeka, ktorý si myslel, že Západ je odsúdený k záhube, alebo skoro k záhube. Božo to v päťdesiatych a v šesťdesiatych rokoch. Bol presvedčený, že ak sa nebudú západné dekadentné demokracie veľmi snažiť, bude komunizmus dozaista triumfovať. Komunizmus, napísal, "človeka vyzýva, aby svojimi činmi dokázal, že je vrcholným dielom stvorenia. Je to veľmi praktická predstava. Nástroje, ktorými sa dá premeniť v realitu, sú po ruke - sú to veda a technika... Prvé prikázanie tejto vízie nenájdeme v Komunistickom manifeste, ale v prvých vetách učebnice fyziky: 'Všetok pokrok ľudstva až do dnešného dna vyplýva z prevádzania starostlivých meraní'."

Autorom týchto riadkov bol Whittaker Chambers, jeden z protagonistov v dnes všeobecne zabudnutom Hissovom prípade. Bol som priateľom Chambersa, človeka veľmi zložitého a obtiažneho, bývalého komunistu, ktorý považoval za svoje poslanie varovať svet pred komunistickým nebezpečením. Mnohí pokladali jeho názory za príliš apokalyptické. Avšak až na jeho trochu melodramatický štýl sa jeho úsudok podstatne nelíšil od úsudku mnoho ďalších, ktorí rovnako verili, že komunizmus je na víťaznom pochode. Hrozba vznášajúca sa nad západnou Európou, t.j. vyhliadka, že Taliansko a Francúzsko "prepadnú" komunizmu, bola braná veľmi vážne.

Dnes sa táto myšlienka zdá úplne fantastická. Na celom svete ľudia poznávajú, že komunizmus, Chambersovými slovami, nemôže robiť "starostlivé merania" - že chybné namerá históriu, ekonomiku a človeka samotného. Dnes vieme, že krach komunizmu je jednou z veľkých udalostí našej doby.

Nestalo sa to samozrejme cez noc. Pri pohľade späť môžeme vidieť mnoho raných príznakov: pretrvávajúcu neschopnosť Sovietskeho zväzu vyprodukovať potrebné množstvo potravín; podradnosť jeho priemyselnej výroby navzdory významným úspechom v zbrojnej technike a v kozme; výbuchy v satelitných zemiach; zrodenie tzv. eurokomunizmu. A napokon sme boli svedkami, ako vlna sovietskeho expanzionizmu bola zastavená v Afganistane. A predovšetkým sme boli svedkami kontrastu medzi tým, ako sa ekonomiky západných a ázijských krajín dynamicky rozvíjali, zatiaľčo sovietske hospodárstvo stále výraznejšie zostávalo pozadu.

Sovietskí komentátori ponúkajú rôzne vysvetlenia pre krach komunizmu:

- Teóriu o diablove: diablom je samozrejme Stalin, ktorý, ako sa hovorí, zviadol revolúciu z pravej cesty, a je teraz obviňovaný takmer zo všetkého, čo sa od tej doby nepodarilo /ide o akýsi prevrátený kult osobnosti/.
- Teóriu o menších diabloch: menšími diablami sú Stalinoví nasledovníci hlavne Brežněv, ktorí sú obviňovaní z chamtivosti, korupcie a neschopnosti.
- Teóriu o zlom riadení, v ktorom sa predpokladá, že teoreticky skvelý systém zničili chyby v riadení, hlavne nadmerný centralizmus.

Tieto vysvetlenia nie sú však dostatočne dobré. Stalin je mŕtvy už 36 rokov. Okrem toho to bol práve systém, ktorý ho vyniesol hore a ktorý toleroval i Brežneva. Podobne tak chyby s neúmerným centralizmom a neefektívnym plánovaním nie sú náhodnými omylmi riadenia, ale dôsledkom samotnej filozofickej podstaty systému.

Skutočné príčiny musíme hľadať v komunistickej predstave o človeku a spoločnosti. Potom sa ukáže, že Marx, hoci kládol dôraz na budúcnosť, túžil po minulosti. V komunizme sa spája pranie zaručiť poriadok a stabilitu, ktoré neexistovali od stredoveku.

Marx založil väčšinu svojho intelektuálneho systému na ekonomických silách, napriek tomu však ekonomike v podstate nerozumel. To isté možno povedať o väčšine ostatných komunistických teoretikov. Podivuhodne človeku pripomínajú monarchov, ktorí cez celý dlhý a pomalý vývoj kapitalizmu nepochopili, čo sa deje. Ekonomické sily pre nich znamenali dane, poplatky a obchod. Ak potreboval niekto znich peniaze, zvýšil dane alebo si požičal. Alebo sa mohol uchýliť i k zúfalým opatreniam ako Ľudvík XIV., ktorý dal roztaviť svoj strieborný nábytok, aby prispel k financovaniu svojich nekonečných vojen. Značná časť monarchov si myslela, že je možné ekonomickým silám rozkazovať - nerozpoznávali ich nezávislý dynamizmus. Skoro to isté by sme mohli povedať o väčšine komunistických vládcov.

Najzávažnejšie mylná koncepcia komunizmu však súvisí so psychológiou: nepochopil, čím sú ľudia motivovaní. Vlastníctvo bolo považované za formu krádeže, namiesto, aby sa naň pozeralo ako na objekt zdanlivo obecného inštinktu. Zisk bol považovaný za púhu kapitalistickú chamtivosť, vôbec nie za nevyhnutnú pohnutku. Rovnosť bola považovaná za univerzálny ideál namiesto za dvojznačnú hodnotu. Dvojznačnú preto, pretože i keď väčšina ľudí si praje v určitých ohľadoch rovnosť, neznášajú rovnosť vynútenú, ktorá degraduje zásluhu, úsilie či šťastie jednotlivca. Osobnú slobodu považovali za buržoázne zlo, vôbec nie za hlbokú ľudskú potrebu. V klasickej komunistickej zámene bola sloboda vymenená za rovnosť - až na to, že v komunistickej praxi sa rovnosť prejavila ako klam.

Gorbačov prehlásil, že komunizmus má poslednú šancu. Otázkou však je, či komunizmus postačí reformovať, či musí byť nahradený. Odpoveď sa rysuje stále jasnejšie.

Sme všetci vzrušení pokusmi reformátorov primiešať do komunizmu dostatočné ekonomické a politické slobody, aby sa systém prínútil k "prevádzkyschopnosti". Niektorí reformátori teraz hovoria veľmi pochvalne o súkromnom vlastníctve, zisku, stimuloch a trhových silách, akoby to bol nejaký kúzelný prostriedok, a predovšetkým, ako by boli zlučiteľné s komunizmom. V skutočnosti však odvrhujú morálnu a intelektuálnu legitimitu systému.

Dokonca i na Západe bola v minulosti politická sloboda považovaná za nepriateľa efektívnosti a zaiste sme zažili významný hospodársky rozvoj i v neslobodných štátoch. Je však stále zrejmejšie, že to bola iba prechodná situácia a že podstatnou podmienkou účinnej ekonomiky je politická sloboda. Preto Poľsko a Maďarsko, a do istej miery i Sovietsky zväz, sa pustili do experimentov s pluralizmom. Niektorí z odvážnejších reformátorov chcú nový poriadok, ktorý by sa pozoruhodne podobal sociálnej demokracii. V skutočnosti sa snažia o pokojné odbúranie systému, čo by sme mohli nazvať "pokojnou kontrarevolúciou".

Je to však nepravdepodobné. Keby sme verili, že sa to môže stať, museli by sme veriť v ochotu komunizmu likvidovať seba samého, čo by bolo konečným potvrdením jeho neúspechu.

Je bezhranične naivné predpokladať, ako robí mnoho ľudí na Západe, že hospodárske a politické reformy sú nezvratné, "pretože Sovietsi sa predsa nemôžu navrátiť ku stalinizmu". To však nie je jedinou alternatívou ku Gorbačovovej politike. Mnoho reforiem by mohlo byť zvrátených bez návratu k stalinizmu či dokonca k brežnevizmu. Vypadá to skôr tak, ako sú presvedčení Zbigniew Brzezinski a ďalší, že väčšina komunistických krajín sa bude jednoducho pretĺkať vývojom len s niektorými reformami systému bez akékoľvek zásadnej zmeny.

Pri jednaní s upadajúcimi komunistickými režimami potrebuje Západ tzv. dvojkoľajové myslenie. Mali by sme povzbudzovať ozajstné zmeny v komunistickom svete a maximálne ich podporovať, a mali by sme byť pripravení na príležitosti, ktoré sa ponúkajú v kontrole zbrojenia a snád i vo vývoji nového európskeho poriadku.

Zerocen však musíme pamätať na to, že dnes ešte nemôžeme povedať, ako ďaleko až tieto zmeny pôjdu, či kam povedú. V oblasti obrany a zahraničnej politiky je Gorbačovovo "nové myslenie" doposiaľ do značnej miery obmedzené na sľuby, i keď niektoré z nich sú naozaj udivujúce. Musíme realiticky hodnotiť jeho slová a činy. Náš pragmatizmus nakoniec poslúži obom stranám.

Zanikajúce ríše môžu byť nebezpečné. Hlavné výbušná situácia je vo východnej Európe. Konštantnou otázkou je, ako by Sovietsi reagovali, keby sa im liberalizácia vymkla z rúk a hrozil by rozpad bloku Varšavskej zmluvy. Ani Gorbačov by to netoleraval. Je možné uchovávať nádej, že jedného dňa tento pakt bude prežívať len podľa mena, zatiaľčo východoeurópske štáty budú skutočne slobodné a neutrálne. Zďaleka však nie je jasné, ako by sa to dalo dosiahnuť.

Komunizmus bude viesť mnoho neľútostných ústupových bojov. A nie je ľahké nahradiť skrachovaný komunizmus demokraciou a trhovým hospodárstvom: oboje sa dá mimoriadne ťažko dosiahnuť a udržať. Prinajmenšom rovnako pravdepodobnou alternatívou sú v týchto štátoch pravicové nacionalistické diktatúry. Mohli by sa vynoriť ako reakcie na reformné pokusy, ktoré v skutočnosti ešte zhoršili údel spotrebiteľa.

Musíme si uvedomiť, že krach komunizmu automaticky nezaistuje úspech Západu. Stojíme pred obrovskou intelektuálnou a politickou výzvou, aby sme zlepšili svoju vlastnú spoločnosť a súčasne aby sme vyplnili prázdny priestor po komunizme. V podstate musíme pomôcť vybudovať pomarxistický svet.

Úpadok obľuby komunizmu v rozvojových krajinách uľahčí Západu vysporiadať sa s neschopnými či skorumpovanými režimami, ktoré sa v minulosti mohli vyhovárať, že sú jedinou zárukou proti komunistickému prevratu. Napriek tomu však v mnohých krajinách tzv. tretieho sveta niektorí stále pozerajú na komunizmus ako na mocnou zbraň proti neznesiteľným sociálnym podmienkam, a niektorí ako na prostriedok ako sa dostať k moci. Úspechy demokracie v poslednej dobe však ešte nie sú nijak zaistené.

I keď sa v prítomnej dobe domnievam, že triumfuje demokracia a trhové hospodárstvo, je dôležité nezabúdať, čo viedlo ku vzniku komunizmu na prvom mieste. Navzdory tomu, že sa toto hnutie neskôr zvrhlo v ťažko totalitné režimy, zrodilo sa z humanného idealizmu a ako legitímny protest proti zlám raného kapitalizmu. Dlhो pred nástupom komunizmu už Rousseau odsúdil "odporných ľudí, ktorí sa opovažujú utápať sa v nadbytku, zatiaľčo iní umierajú hladom".

Táto kritika trvá cez zázraky prosperity, ktoré sme od tej doby dosiahli. A nezmiznú ani s úpadkom či dokonca so zánikom komunizmu.

"SEKTY" ČI "NÁBOŽENSKÉ HNUTIA": PASTORAČNÁ PROBLEMATIKA

Výtah z textu uverejneného v "Documentetion catholique", 1986 č. 1919.

Z podnetu mnohých biskupských konferencií po celom svete zahájili sekretariáty pre jednotu kresťanov, pre nekresťanov, pre neveriacich a pápežská rada pre kultúru a výzkum existencie a činnosti "siekt", nových "náboženských hnutí" či "denominácií". Menované inštitúcie sa spolu so štátnym sekretariátom touto témou už nejakú dobu zaoberajú.

I.

Čo sú to sekty? Čo sa myslí slovom denominácia? Pri tejto téme je dôležité uvedomiť si, že je tu istá obťažnosť týkajúca sa pojmu, definície a terminológie. Výrazy "sekta" trochu hanlivý odtieň a navodzujú, zdá sa, značné negatívne hodnotenie. Možno dávať prednosť neutrálnejším výrazom ako "nové náboženské hnutia", "nové náboženské skupiny"... Predovšetkým je užitočné rozlišovať sekty kresťanského pôvodu od tých, ktoré vychádzajú z iných náboženstiev alebo z určitého humanizmu. Chýlostivejšia je často otázka, ako odlíšiť sekty kresťanského pôvodu od samotných cirkví, od cirkevných spoločenstiev a legitímnych hnutí vnútri cirkvi. Toto rozlíšenie je však veľmi dôležité.

Sektársky duch, t.j. postoj neznášanlivosti spojený s výbojom, nie je totiž nutnou vlastnosťou sekty a rozhodne nestačí k jej charakteristike. S týmto duchom sa môžeme stretnúť i v skupinách veriacich, ktorí tvoria súčasť cirkvi alebo cirkevných komunít. Tieto kresťanské skupiny vyznačujúce sa duchom sektárstva, sa môžu vyvíjať v dôsledku prehĺbovania náboženského vzdelania a kontaktov s inými kresťanmi. Môžu sa tak prepracovať k "cirkevnejšiemu postoju" /.../

Jedna z odpovedí na dotazník popisuje sekty takto: "Z praktických dôvodov býva sekta definovaná ako "náboženská skupina majúca svoj vlastný svetový názor, ktorý sa odvodzuje od učenia niektorého z hlavných svetových náboženstiev, ale nie je s ním totožný". Máme tu na mysli zvlášť skupiny, ktoré sú obvykle považované za ohrozenie slobody ľudí a spoločnosti vôbec; tieto sekty sú tiež popisované tak, že majú určité množstvo zvláštnych spôsobov chovania, ktoré sú im spoločné. Vo svojej štruktúre sú najčastejšie autoritárske; využívajú isté druhy "vymývania mozgu" /brainwashingu/ a kontroly rozumu; pestujú kolektívne donucovanie, vnukajú pocity viny a strachu a pod. /.../

Odhliadnúc od týchto nepresností v rozlišovaní a tiež v terminológii, temer všetky miestne cirkvi zaznamenávajú vznik a rýchle šírenie nových náboženských či pseudonáboženských hnutí každého druhu. /.../ Tento jav sa rýchlo rozvíja, na mnohých miestach s istým úspechom, čo prináša pastoračné problémy. Najbezprostrednejším pastoračným problémom je často otázka, ako pristupovať k členovi katolíckej rodiny, ktorý sa dal získať nejakou sektou. Kňaz príslušnej farnosti alebo miestny pastoračný pracovník obyčajne musia predovšetkým jednať s rodičmi a priateľmi takej osoby. S osobou samotnou často nie je možné kontaktovať sa priamo, či už dať jej nejakú radu, alebo pomôcť bývalému členovi znovu sa zapojiť do spoločnosti alebo do cirkvi. Vyžaduje to psychologickú kompetenciu a skúsenosť. /.../

Dôvodov pomerného úspechu siekt medzi katolíkmi je zrejme mnoho a treba ich vystopovať na rôznych rovinách. Predovšetkým sú tu potreby a túžby, o ktorých sa človek domnieva, že ich nemôže uspokojiť vo svojej cirkvi. Ďalej ide o techniku náboru a školenia, ktorých sekty používajú. /.../

Zdá sa, že tento jav je príznačný pre depersonalizujúce štruktúry

dnešnej spoločnosti, ktoré vytvárajú množstvo krízových situácií ako na úrovni individuálnej, tak na úrovni spoločenskej. V týchto krízových situáciách sa odhaľujú rozmanité potreby, túžby a otázky, z ktorých každá si vyžaduje konkrétnu a primeranú odpoveď. Sekty sa domnievajú, že takéto odpovede môžu poskytnúť. Robia tak zároveň na rovine citovej a rozumovej, odpovedajúc často na afektné potreby takým spôsobom, že zatemňujú intelektuálne schopnosti./.../

Odpovede na dotazník ukazujú, že daný fenomén je potrebné vidieť ani nie tak ako hrozbu pre cirkev /aj keď mnoho respondentov považuje dosť výbojný prozelytizmus za jeden z hlavných problémov/, ako skôr určitú pastoračnú výzvu. /.../ Tu je potrebné pripomenúť, že každá náboženská skupina má právo vyznávať svoju vlastnú vieru a žiť v zhode so svojím vlastným svedomím; že keď jednáme jednotlivo s takými skupinami, sme povinní postupovať podľa princípov náboženského dialógu, ako boli formulované 2. vatikánskym koncilom a následnými cirkevnými dokumentami; že je nezbytné zachovávať úctu, ktorá prináleží každej ľudskej osobe; že náš postoj voči tým, ktorí úprimne veria, sa musí vyznačovať pochopením a otvorenosťou, a nie odsudzovaním. /.../

II.

PRÍČINY ROZMACHU TÝCHTO Hnutí A SKUPÍN.

Štruktúra mnohých spoločenstiev bola zničená, tradičné spôsoby života boli rozrušené, rodiny sú rozvrátené, ľudia sa cítia vykorenení a osamotení. Odtiaľto vychádza potreba niekam patriť.

Výrazy používané v odpovediach: spolupatričnosť, láska, spoločenstvo, komunikácia, vrelosť, vzťah, pomoc, starostlivosť, podpora, priateľstvo, náklonnosť, bratstvo, solidarita, stretnutie, dialóg, útecha, prijatie, porozumenie, zdieľanie, blízkosť, vzájomnosť, pospolitosť, /"togetherness"/, zmierenie, tolerancia, bezpečnosť, útočisko, ochrana, prístrešie, domov.

Zdá sa, že sekty ponúkajú: ľudskú vrelosť, pozornosť a podporu v malých, pevne zomknutých spoločenstvách: zdieľanie jedného cieľa a bratstva; pozornosť voči jednotlivcom; ochrana a bezpečie zvlášť v krízových situáciách; resocializáciu jednotlivcov vytlačených na okraj spoločnosti; skupinu, ktorá často myslí za jednotlivca.

Hľadanie odpovedí

Sekty, zdá sa ponúkajú: jednoduché a hotové odpovede na zložité otázky situácie; zjednodušené a čiastočné podanie tradičných pravd a hodnôt; istú pragmatickú teológiu, teológiu úspechu, ekletickú teológiu poníkanú ako "nové zjavenie"; "novú pravdu" pre ľudí, ktorí často málo poznajú pravdu "starú"; rózne direktívy; apel na mravnú nadradenosť; dôkazy "nadprirodzených" javov: dar jazykov, vytrženia, médiá, prorocťvá, atď.

Hľadanie celistvosti

Mnohí ľudia zrejme už nedokážu žiť v súlade so sebou, s druhými, so svojou kultúrou a svojím prostredím. Prežívajú skúsenosť roztržky. Boli zranení svojimi rodičmi alebo učiteľmi, cirkvou alebo spoločnosťou. Cítia sa vylúčení. Túžia po nejakej náboženskej vízii, ktorá by mohla všetko a všetkých dostať do súladu; po nejakom kulte, ktorý by ponechával miesto telu i duši, účasťenstvu, spontánnosti a tvorivosti. Túžia rovnako po uzdravení telesnom /tento bod zdôrazňujú zvlášť africkí respondenti ./.../

Ako sa zdá, sekty ponúkajú: uspokojivú náboženskú skúsenosť; kladú dôraz na spásu, na obrátenie; priestor pre city a emócie, pre spontánnosť /napr. pri liturgických obradoch; telesné a duchovné uzdravenie; pomoc pri riešení problémov s drogovou a alkoholickou závislosťou; ur-

čítý vzťah k životu.

Potreba uznania jedinečnosti

Ľudia majú potrebu vyjsť z anonymity, vybudovať si svoju vlastnú totožnosť, cítiť, že sú tak, či onak niečo zvláštne, a nie len púhym číslom či údom bez tváre, strateným v dave. Veľké farnosti či kongregácie, administratívne vzťahy a klerikalizmus ponechávajú málo miesta pre osobný prístup ku každému jednotlivcovi v jeho konkrétnej situácii. /.../

Sekty ponúkajú: určitú starostlivosť o jednotlivca; rovnaké šance na dosiahnutie funkcií, vedúceho postavenia, účasti na jednaní a uplatnení; možnosť rozvíjať svoje schopnosti; patriť k elitnej skupine.

Hľadanie transcencie

Tu máme čo robiť s hlbokou duchovnou potrebou, ktorá spočíva v hľadaní nie čoho, čo je za onou bezprostredne zjavnou, dôverne známou, kontrolovateľnou a hmotnou skutočnosťou, a čo by mohlo dať odpoveď na posledné otázky života: niečoho, čo by mohlo významným spôsobom premeniť život človeka. Prejavuje sa tu zmysel pre tajomstvo, pre tájomné; starosť o to, čo má prísť; záujem o mesianizmus a profetizmus. Často si takí ľudia nie sú vedomí toho, čo im cirkev môže ponúknuť, alebo zjavne ich odpudzuje to, čo pokladajú za jednostranný dôraz na otázky morálne, alebo inštitucionálne aspekty cirkvi. Jedna odpoveď hovorí o "súkromných hľadačoch": "Prieskum naznačuje, že prekvapivé percento ľudí pripúšťa, keď sú opýtaní, že mali akúsi náboženskú či duchovnú skúsenosť; hovoria, že to dosť významne zmenilo ich život, ale príznačne hneď dodávajú, že o tej to skúsenosti nikdy s nikým nehovorili ... Mnohí mladí ľudia hovoria, že sa obávali, že by sa stretli s výsmechom alebo že by vyzerali podivínsky v očiach ostatných, keby začali hovoriť o tejto svojej duchovnej či náboženskej skúsenosti; často zakúsili, že je ťažko o tom diskutovať i s profesormi alebo kňazmi, a tak nakoniec pri hľadaní odpovede na ich najhlbšie a najdôležitejšie otázky zostali odkázaní na seba."

Sekty ponúkajú: Bibliu a biblické vzdelanie; nejaký zmysel spásy; dary ducha; meditáciu; duchovné naplnenie. Niektoré skupiny ponúkajú možnosť vysloviť a dôkladne prebrať posledné otázky v "chránenom" spoločenskom prostredí, ale ponúkajú k tomu taktiež určitú reč a pojmy, ako i súbor jasných a pomerne jednoznačných odpovedí.

Potreba duchovného vedenia

V rodinách "hľadačov" môže ísť o nedostatok podpory zo strany rodičov alebo nedostatok vedenia, trpezlivosti, osobného nasadenia zo strany cirkevných činiteľov či vychovávateľov. Sekty prichádzajú s ponukou duchovného vedenia a orientácie charizmatickými vodcami. Osoba učiteľa, vodcu, guru hrá dôležitú úlohu pre pripúťanie žiaka. Niekedy nejde len o púhu podriadenosť, ale o témer hysterické zbožňovanie vplyvného duchovného vodcu /mesiáša, proroka, guru/.

Potreba perspektívy

Dnešný svet je svetom vzájomnej závislosti, nepriateľstva a konfliktov, násilia a strachu zo zničenia. Ľudia sú znepokojení pred budúcnosťou, často sú zúfalí, cítia sa bezmocní. Hľadajú známky nádeje, nejaké východisko. Niektorí pestujú prianie, završenie dosť neurčité, urobiť svet lepším.

Používané výrazy: vízia, prebudenie, nasadenie, obnova, nový poriadok, východisko, alternatívy, c ele, nádeje.

Sekty ponúkajú: "nový pohľad" na seba, na ľudstvo, na dejiny, na kozmos. Sľubujú počiatok nového veku, novej éry.

Potreba účasti a osobného nasadenia

Tento aspekt úzko súvisí s predchádzajúcim. Mnoho "hľadačov"/"seekers"/ nepocituje len potrebu celkovej vízie súčasnej a budúcej svetovej spoločnosti, chcjú sa tiež sami zúčastniť na rozhodovaní, na plánovaní a uskutočňovaní budúceho sveta.

Hlavné užívané termíny: participace, aktívne svedectvo, výstavba, elita sociálna angažovanosť.

Sekty zdanlivo ponúkajú konkrétne poslanie v službe lepšiemu svetu, výzvu k totálnemu seba-odovzdaniu, osobnú účasť na rôznych rovinách./.../

III.

TECHNIKY NÁBORU A ŠKOLENIA, INDOKTRINAČNÉ POSTUPY

Určité techniky náboru a školenia /"návčiku"/ a určité indoktrinačné postupy, ktoré praktizuje veľké množstvo siekt a ktoré sú často veľmi rafinované, majú takisto značný podiel na ich úspechu. Týmto prostriedkami sekty väčšinou priťahujú ľudí, ktorí poprvé nevedia, že takýto prístup je často uplatňovaný, a podruhé nie sú si vedomí povahy prostriedkov, ktoré ich majú priviesť ku konverzii a metod školenia /sociálna a psychologická manipulácia/, ktorým majú byť podrobení.

Sekty často vnucujú svoje vlastné normy myslenia, cítenia a chovania, na rozdiel od prístupu cirkvi ktorá predkladá prijateľný a zodpovedný súhlas. /.../

Je potrebné uviesť nasledujúce prvky:

- jemne prepracovaný proces uvedenia konvertity a postupné odhaľovanie jeho opravdivých predstaviteľov;
- techniky ovládania : "love-bombing", ponuka bezplatného pohostenia v medzinárodnom priateľskom stredisku ...;
- Hotové odpovede, priateľstvo; pri rozhodovaní nováčkov je na nich hocikedy vykonávaný nátlak;
- poskytovanie peňazí, liekov,;
- Požiadavka bezpodmienečného podriadenia sa zakladateľovi, vodcu;
- odlúčenie: kontrola racionálneho postupu myslenia, vylúčenie akékoľvek informácie či ovplyvnenie zvonku/rodina, priatelia, noviny, časopisy, televízia, rádio, liečebná kúra atď/, ktoré by mohlo narušiť opojenie a proces prijatia určitých citov, postojov, a modelov konania;
- odvrátenie nováčkov od ich minulého života, zdôrazňovanie ich úchylného chovania v minulosti /ako je používanie drog, sexuálne nezriadenosti/, :vysmievanie na tému psychickým zmätkom, nedostatku sociálnych vzťahov atď.;
- metódy deformácie vedomia, vedúce k poruchám vedenia /"intelektuálne bombardovanie"/; používanie šablón brániacich premýšľaniu; uzatvorené logické systémy, : obmedzovanie reflexívneho myslenia.
- udržiavanie nováčkov v stave neustálej zamestnanosti, tak, aby neboli nikdy sami; neustále nabádanie a vychovávanie ku navodeniu stavu duchovnej exaltácie, otupenie svedomia a automatického prijímania derektívov; potlačenie akéhokolvek odporu a negativity; na strach sa odpovedá spôsobom, ktorý často vzbudzuje strach ešte väčší;
- silné sústredenie na vodcu; niektoré skupiny môžu dokonca zmenšovať úlohu Krísta v prospech zakladateľa sekty /v prípade "kresťanských siekt"/.

PASTORÁCIA VOČI SEKTÁM

/.../

Ak zhrnieme rozličné patologické príznaky moderných spoločností môžeme povedať, že všetky tak, či onak predstavujú rozličné formy odcudzenia sa /od sama seba/, od vlastných koreňov, od svojej kultúry atď./.../ Tí, ktorí sa cítia stratení, chcú byť nájdení. Inými slovami, je tu prázdnota, ktorá úpenlive volá po naplnení, a to je vlastnou súvislos-

ťou, v ktorej môžeme chápať nielen kritiku cirkvi obsiahnutú v mnohých odpovediach, ale predovšetkým pastoračné starosti a navrhované prístupy. Odpovede na dotazník výrazne podtrhujú mnohé nedostatky a nepružnosti v súčasnom živote cirkvi, ktoré môžu ulhčovať sektám cestu k úspechu. Tu však nebudeme pri tomto aspekte zostávať a hlavný dôraz položíme na pozitívne pastoračné prístupy, ktoré sú navrhované a vyžadované. Ak budú mať účinok, potom by sa mohla výzva siekt ukázať ako užitočná prebudenie pre duchovnú a cirkevnú obnovu.

Zmysel spoločenstva

Skoro všetky odpovede vyzývajú k tomu, aby sa znovu premyslel /aspoň v mnohých miestnych situáciách/ tradičný "systém farského spoločenstva"; hľadanie takých modelov spoločenstva, ktoré by boli bratskejšie, "ľudskejšie", ktoré by viac odpovedali životnej situácii ľudí: spoločenstvo slávenia modlitby a poslanie: otvorené svetu a vydávajúce svedectvo; otvorené spoločenstvo, ktoré by bolo oprou ľuďom, ktorí majú zvláštne problémy /rozvedení, "znovuzosobášení", ľudia na okraji spoločnosti/.

SÚSTAVNÁ INFORMOVANOSŤ A VÝCHOVA

Odpovede kladú veľký dôraz na potrebu evanjelizácie, katechézy, výchovy a neustáleho vzdelávania vo viere - na úrovni biblickej, teologickej, ekumenickej, a to jednak u veriacich na úrovni miestnych spoločenstiev, tak kléru a u tých, ktorí sa zaoberajú vzdelaním./.../ Tento trvalý proces by mal zahrňovať informáciu /o našej vlastnej katolíckej tradícii, o ostatných tradíciách, o nových náboženských skupinách atď/ i výchovu: vedenie vo viere u jednotlivých osôb i v spoločenstvách, prehĺbovanie zmyslu pre transcendentno, eschatologiu, náboženskú angažovanosť, pro spoločenstvo atď. Cirkev musí byť pre ľudí nielen znamením nádeje, taktiež musí poskytovať dôvody; musí im rovnakou mierou pomáhať klásť otázky, ako i na ne odpovedať. Ústredné miesto Písma svätého je v tomto procese nesmierne dôležité. Inak je potrebné viac a lepšie využívať prostriedkov sociálnej komunikácie.

OSOBNÝ A INTEGRÁLNY PRÍSTUP

/.../ Zvláštna pozornosť musí byť venovaná službe uzdravovania modlitbou, uzmiernení, bratstvu a pozornosti voči ostatným. Naša pastoračná starostlivosť nesmie byť jednorozmerná, musí sa vzťahovať nielen na oblasť duchovnú, ale i na oblasť telesnú, psychologickú, sociálnu, kultúrnu, ekonomickú a politickú.

MODLITBA A BOHOSLUŽBY

/.../ Musí byť ponechaný priestor radostnej tvorivosti, vo viere v kresťanskú inšpiráciu a "vynaliezavosť". I tu sa kladie požiadavka inkulturácie /s náležitým rešpektom na povahu liturgie a k tomu, čo vyžaduje univerzalita/.

Mnohí respondenti zdôrazňujú biblickú dimenziu kázania: potrebu hovoriť jazykom ľudí; potrebu starostlivej prípravy kázania a liturgie /pokiaľ možno tímovo, za účasti laikov/. Kázanie nemá byť teoretické, intelektuálne a moralizujúce, jeho predpokladom je životné svedectvo kazateľa. Kázanie, bohoslužby a modlitba v spoločenstve by nemali byť nutne obmedzované na tradičné kultové miesta.

ÚČASŤ NA VEDENÍ

Väčšina respondentov si je vedomá neustáleho úbytku ordi novaných kňazov a rehoľníkov. To vyžaduje zvýšenú podporu rozličných funkcií a sústavnú prípravu laických pracovníkov. Snáď by sa mala venovať väčšia pozornosť úlohe, ktorú môžu v prístupe k sektám - či aspoň k tým, ktorí sú sektami priťahovaní - zohrať laici vykonávajúci v cirkvi v spolupráci so svojimi pastiermi, skutočné duchovné a pastoračné vedenie. Kňazi by nemali byť považovaní predovšetkým ako administrátori, úradníci či sudcovia, ale skôr ako bratia, sprievodcovia, utešiteľia, mužovia

modlitby. Medzi veriacim a biskupom, dokonca i medzi biskupom a jeho kňazmi existuje príliš často určitý odstup, ktorý musí byť preklenutý. Úrad biskupa a kňaza je službou jednoty a stykania sa a pre veriacich to musí byť viditeľné.

ZÁVER

Aký má byť náš postoj, náš prístup k sektám? Na to zjavne nemožno dať jednoduchú odpoveď. Sekty samy sú príliš rôznorodé; situácie, v ktorých pôsobia /náboženské, kultúrne, sociálne/, sú príliš rozdielne. Odpoveď nebude rovnaká, ak uvažujeme sekty vo vzťahu k ľuďom mimo cirkvi, k nepokrsteným, k neveriacim alebo ak berieme do úvahy ich vplyv na pokrstených kresťanov zvlášť na katolíkov alebo na konvertitov pochádzajúcich z katolíckej cirkvi. /.../

Rovnako je pochopiteľné, že nemôžeme byť naivne zmierliví. /.../ Je potrebné informovať veriacich, zvlášť mladých, varovať ich a angažovať profesionálnych pomocníkov, ktorí by poskytovali radu, právnu ochranu atď.

Zo skúsenosti taktiež vieme, že so sektami nie je napospol žiadna alebo malá možnosť dialógu, že sú nielen dialógu same uzatvorené, ale, že navyše môžu byť vážnou prekážkou v ekumenickej výchove všade tam, kde vyvíjajú svoju činnosť.

Avšak, ak chceme byť verní tomu, čomu veríme, a svojim zásadám - úcte k ľudskej osobe, úcte k náboženskej slobode, viere v činnosť Ducha Svätého, ktorý pôsobí podľa nevyzpytateľných princípov k naplneniu zámeru lásky Božej v celom ľudstve, v každom jednotlivcovi, mužovi, žene či dieťaťu - nemôžeme sa proste uspokojiť s tým, že sekty odsúdime, že proti nim budeme bojovať ... "Výzva, ktorú nám sekty či nové náboženské hnutia dávajú, musí byť ponukou k našej vlastnej obnove v prospech väčšej pastoračnej činnosti.

O B S A H

	str.
Vianočná báseň od M. Davisa	2
K. Rahner: Svätá noc	3
<u>Z domova:</u>	
Príhovor redakcie Kat. mesačníka	4
List kardinála Tomáška	5
Prvý list arcibiskupa Sokola	6
Druhý list arcibiskupa Sokola	7
Vyhlásenie iniciatívy "Verejnosc" proti násiliu"	8
Druhý list J. Čarnogurského z väzenia	9
M. Šimečka: Poslední slovo...	9
Dva články z Moravy na tému Kresťan a politika	10-12
<u>Zo sveta:</u>	
Vykrváca kresťanský Libanon?	13
Správy z Vatikánu, Číny, NDR	14
Správy zo ZSSR: Náboženský život na Ukrajine, kanonizácia patriarchu Tichona, hnutie Cirkev a prestavba	15-16
<u>Na štúdium:</u>	
Pápežova snaha o obrodu viery	17
Kard. Ratzinger: Kríza, východiská - a Pán	18
Duchovná diagnóza	20
Náboženský život v ZSSR	22
H. Grunwald: Budúcnosť socialistických krajín	26
"Sekty" či "náboženské hnutia": pastoračná problematika	29-34